

Dones de l'Hospitalet, agents de canvi social

Conxa Llinàs Carmona
M. Pau Trayner Vilanova
Juana Villazán Povedano
(Coordinadores)

Dones de l'Hospitalet, agents de canvi social

**Conxa Llinàs Carmona
M. Pau Trayner Vilanova
Juana Villazán Povedano**
(Coordinadores)

col·lecció/4
josefina gómez olivares

ceh
centre d'estudis
de l'hospitalet

© Conxa Llinàs Carmona, M. Pau Trayner Vilanova, Juana Villazán Povedano (Coordinadores)

© Centre d'Estudis de L'Hospitalet
Av. Josep Tarradellas, 44. (Espai Molí). 08901 L'Hospitalet de Llobregat
celh@celh.cat
www.celh.cat

Col·lecció/4 Josefina Gómez Olivares
Primera edició: maig de 2013
ISBN: 978-84-937806-3-0
Dipòsit legal: B-12.285-2013
Correcció: Immaculada Riera i Fonts
Producció: Ambar Comunicació, SL (ambar@periodistes.org)
Disseny de la portada: Creators

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra ha de comptar amb l'autorització escrita dels titulars de la propietat intel·lectual, excepte en el que la llei preveu expressament al respecte. La infracció d'aquests drets pot ser constitutiva de delictes contra la propietat intel·lectual (art. 270 i seg. del Codi penal). Tots els drets reservats.

Sumari

1. Presentació	7
2. UNA MICA D'HISTÒRIA	9
3. DE QUINES DONES PARLEM?	19
4. ASSOCIACIONS DE DONES DE L'HOSPITALET	21
1970: Associació de Dones de Sant Josep. Seu: carrer Galvany ...	21
1973: Grup de Dones de Can Serra	22
1984: Grup de Dones de Santa Eulàlia	35
1988: Associació sociocultural Vivències	40
1992: Associació Eurodona	42
1995: Grup de Dones de la Maredeu de Bellvitge	45
1997: Associació de Vídues	47
1998: Grup de Dones del Centre	50
1998: Grup de Dones del Gornal	54
1999: Fòrum de Dones de l'Hospitalet	60
1999: Vocalia de la Dona de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de l'Hospitalet	64
2002: Mujeres Pa'lante	65
2002: Associació Cultural Santa Eulàlia 2002	68
2004: ACAF (Associació catalana d'afectats/des de fibromiàlgia, fatiga crònica, síndrome de sensibilitat química múltiple) ..	69
2007: Grup de Dones Collblanc-Torrassa	76
2010: Candel'Hart, Bellvitge	82
2010: Grup de Dones C. Estudis de l' H. TEIXIM EL NOSTRE FUTUR	
2012: Vocalia de Dones Associació Veïns / Veïnes Sant Josep. Seu: carrer Ebre	85
5. TESTIMONIS	105
6. EXPRESSIÓ POÈTICA DE LES DONES	121
7. CONCLUSIONS	127
8. ADRECES DELS GRUPS DE DONES DE L'HOSPITALET	131

4. ASSOCIACIONS DE DONES DE L'HOSPITALET

1970. Associació de Dones de Sant Josep. Seu: carrer Galvany

Orígens del grup.

Fou fundada l'any 1970. La Vocalia de Dones té una sola representant en la junta directiva de l'Associació de Veïns. Actualment, l'Associació té uns 500 socis. La Vocalia funciona juntament amb el grup general, fins i tot en les reunions de cada dimecres. Cal dir que aquesta Vocalia fou la primera que es va organitzar a l'Hospitalet.

Objectius.

Mai una Vocalia de Dones de cap associació no havia tingut un sol objectiu i amb un tema com el que va centrar l'activitat dels inicis de la seva història: donar suport a les dones que patien violència de gènere.

Aquest objectiu va començar amb una lluita, amb el suport, més tard, d'altres grups, perquè hi hagués a la zona un "Torn d'ofici"

per a la violència. No es va parar fins que l'objectiu es va aconseguir. La majoria de les persones compromeses en aquesta tasca hi han estat presents des de la formació de la Vocalia. En l'actualitat el seu paper ha esdevingut testimonial, perquè avui ja hi ha un xic més d'informació sobre els organismes que es dediquen a donar suport a les dones en situació de violència i és en aquests llocs on les dones s'adrecen en cas de patir maltractaments. Una altra causa per la qual aquesta Vocalia ha perdut activitat és perquè el Consell de la Dona de l'Ajuntament de l'Hospitalet l'ha substituït en molts aspectes, encara que, a vegades, sorgeixen moltes idees, però difícilment es duen a terme.

Activitats.

En l'actualitat es fan algunes activitats com ara ioga i dansa del ventre, a les quals es paga per assistir-hi. L'activitat de *corte y confección* és gratuïta.

1973. Grup de Dones de Can Serra

Orígens del grup.

El Grup de Dones de Can Serra a l'inici, l'any 1973, era una Vocalia de l'Associació de Veïns i Veïnes del Barri, però el 8 de març de 1989 esdevé associació civil i des d'aleshores funciona com a entitat sobirana, encara que manté una forta col·laboració amb l'Associació de Veïns. Les dones fundadores van ser les següents: María Quesada Barajas, Antonia Macho Ortiz, Carme Laudo Vázquez, Pasi3n Zurera L3pez, Francisca Acedo Corrales, Mar3a 3ngeles Bacaicoa, Mar3a Teresa Cifuentes Vel3zquez, Raquel Luis Ortega i Carmen Valderr3bano Caballero. Va ser elegida com a presidenta, Carme Laudo V3zquez; com a vicepresidenta, Mar3a Quesada Barajas; com a secret3ria, Antonia Macho Ortiz, i, com a tresorera, Pasi3n Zurera L3pez. L'any 2000 l'Associaci3 comptava amb 219 associades.

Segons els seus Estatuts, l'Assemblea General 3s l'3rgan m3xim de govern i est3 constitu3da per la totalitat de les s3cies. Les decisions es prenen per majoria de vots.

La Junta Directiva o Junta de Coordinació està formada per una responsable de coordinació, una secretària, una tesorera i tants vocals com grups de treball es constitueixin. A la Junta Coordinadora li correspon representar legalment el Grup de Dones de Can Serra i executar els mandats de l'Assemblea General.

24) DONES DE L'HOSPITALET, AGENTS DE CANVI SOCIAL

Objectius.

Segons els seus Estatuts, les finalitats que donen vida al Grup de Dones de Can Serra són aquestes:

- Agrupar les dones del barri.
- Conscienciar les dones respecte a la seva problemàtica específica.
- Oferir un marc de formació a les dones.
- Crear un espai perquè les dones puguin desenvolupar la seva creativitat i iniciativa, enriquint-se mútuament en l'acció col·lectiva i participativa.
- Afavorir la participació del col·lectiu de dones en la vida del barri.
- Participar en tot allò relacionat amb aquestes finalitats, així com entrar en relació amb altres col·lectius similars.

Activitats.

Certamen de poesia: es realitza en el marc de la setmana de la dona treballadora, com a espai per expressar les seves idees i sentiments des de la creativitat. Se celebra des del 1993. Encara que la temàtica és lliure, els poemes presentats reflecteixen l'evolució política de les dones. Per exemple:

"Eres madre y amiga, eres mujer del mundo, dueña y esclava, amante de la verdad.

Mujer de un sueño, un sueño que quiere. Quiere ser real."

"Mujer" de Toñi Amo, 1r, certamen, 1993.

"Mujer, todavía marginada, en trabajos mal pagada. Para la igualdad no hay ley.

Yo quisiera, que esto no más sucediera. Que nos respeten de veras, porque me siento mujer."

"Mujer" de Maruja Soliño, 1r, certamen, 1993.

"La paraula DONA designa un sexe, sí, però un sexe fort complet i complex com en tot ser humà.

Com l'home. Mai una joguina. Mai una esclava."

"La Dona" d'Anna M. Gual, 1r, certamen, 1993.

"Estamos clasificadas, como ellos han querido, seguimos siendo criadas de la casa del marido."

"8 de marzo" d'Antonia Asensio, 2n, certamen, 1994.

"Anoche tuve un sueño maravilloso donde no había violencia, vandalismo ni destrozos...

Que ninguna mujer había muerto desde hacía años ni a manos de su pareja ni de un extraño..."

"Sueños" de Juana Galán Hernández, 15è certamen, 2007.

Els poemes també reflecteixen les lluites polítiques i reivindicatives de Can Serra:

"Porque mira si dejan a los mandones edificar tantos rascacielos en la Carpa no habría donde jugar y bailar. También consiguieron sacar el perfume embriagador de la fábrica Cardoner..."

"Mejorando lo Presente" de Patricia Lobato Zuree, 1996.

O la por a la destrucció mediambiental:

"Cuando vemos con temor que la tierra se rebela por tantas barbaridades que el ser humano hace con ella.

Volcanes y terremotos. Los misiles la envenenan. Abre su vientre y vomita y sus heridas enseña.

Lo dicen las escrituras. Y no es cosa de leyenda. Hablaban de Apocalipsis, hambre, enfermedades, guerras.

¡Ya están aquí los jinetes!, y llegan de tal manera que arrasan todo a su paso. Solo dejan calaveras.

Ya vemos a los caballos con sus largas crines negras. Los jinetes... más de cuatro y el que marcha a la cabeza

¡El dinero y el poder son los que tienen más fuerza!

Son los que matan la vida. Son los que hieren la tierra; por eso abre su vientre y sus heridas muestra.

Porque la estamos matando y por eso se rebela. El mundo se hace preguntas, pero no encuentra respuestas.

¡Hagamos un mundo nuevo! Porque merece la pena. El ser humano es lo que importa rompamos tantas cadenas.

Porque la tierra es de todos. Tenemos que abrir las puertas. Miraremos al horizonte quedan muchas primaveras.

Cuidemos de nuestro mundo que es nuestra supervivencia y busquemos al amor.

¡Que da la vida, es la esencia!"

"Apocalipsis", de Maruja Soliño Oliveira, 2001.

Altres temàtiques importants són: la solidaritat, la fraternitat, l'amistat, la llibertat, l'esperança, la pau, la justícia, etc. Les poesies han estat recollides en diferents publicacions editades amb el suport de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat: *Recogidas de Poesías Populares de Can Serra*, anys 1993-1997 i 1998-2003.

Cinefòrum: El cinefòrum ha estat una eina metodològica per a la reflexió sobre diferents temàtiques com les que exhibeixen *El príncipe de las mareas*, *Las normas de la casa de sidra*, *Nosotras*, *Queimada*, *Juan Nadie*.

Exposició d'artesanies: La creativitat és una característica del Grup de Dones de Can Serra, que també es manifesta en les artesanies realitzades per elles mateixes com a part del seu procés de formació en tècniques com el macramé, el punt artístic, l'elaboració de pessebres, etc. Tot un seguit d'habilitats manuals que han desenvolupat l'amistat i la solidaritat en el grup.

Teatre: El grup de teatre de les dones de Can Serra ha estat, des de sempre, un espai integrador a partir de l'expressió artística, així com un espai de debat i de denúncia social. La pobresa, la crisi, l'especulació del sistema financer, les rebaixes, les guerres i els seus "danys col·laterals", la violència de gènere, etc., han estat les temàtiques que, des de l'experiència i la reflexió política, s'han portat al teatre i s'han presentat al barri, amb la intenció de deixar constància del qüestionament del nostre món. El 2010, en el context de la festa major de Can Serra es va representar, davant d'unes 200 persones, l'obra *Nuestro mundo enfermo* amb gran acceptació del públic assistent.

Sortides culturals: Les sortides culturals conformen un temps de lleure, però també d'integració i de consolidació de l'aprenentatge cultural del grup. L'objectiu d'aquestes activitats és reconèixer el context del grup i aprendre a mirar el seu entorn des d'una perspectiva més històrica i política. Aquestes sortides, subvencionades per l'Ajuntament de l'Hospitalet, han servit per anar a teatre, museus, cines, etc. Així han pogut veure obres com *Las criadas*, de Jean Genet, o pel·lícules com *Zelig*, de Woody Allen, *Tasio* o *Piel de Toro*.

Classes de ball, expressió oral i corporal: Aquestes activitats conformen una experiència lúdica perquè les dones contactin amb el seu cos, les seves emocions, sabers i sentiments. L'art, el cos i el moviment són les eines per expressar-se, sentir, gaudir o somiar.

Sopar de dones: És un espai per celebrar el que fan, el que han aconseguit i el que els queda per fer. És un espai per reflexionar i prendre consciència de la seva condició i del que encara han de fer per arribar a una societat justa i equitativa.

Participació en reivindicacions socials: La presa de l'espai públic en el context de reivindicacions socials (per un món en pau on la guerra no sigui una opció, per una societat justa on el masclisme només sigui un mal somni, per una relació més harmoniosa amb la natura i una ciutat més habitable) ha estat una constant del Grup de Dones de Can Serra. La sola presència a la plaça o al carrer lluitant per l'espai públic constitueix tot un desafiament a la

lògica patriarcal que, durant segles, ha concedit l'exclusivitat d'aquest espai als homes.

Conferències i xerrades: Les tertúlies, conferències i xerrades han funcionat també com a espai de discussió política. La commemoració de dates i esdeveniments, com el 8 de març (Dia Internacional de la Dona), el 25 de novembre (Dia Internacional contra la Violència de Gènere) o la festa major de Can Serra, són oportunitats per a organitzar xerrades i debats que contribueixen a l'enfortiment del grup i de la seva cultura política. Espais d'intercanvi d'idees on s'aborden temes diversos com la salut, la història de les dones, la violència familiar o la relació amb les filles i els fills. Com a exemples, recordem: "Mujeres y salud", "Historia de las mujeres de Can Serra", "Género y cambio social", "Mujeres y nuevas tecnologías", "Puericultura", "Conozcamos mejor a nuestros hijos", "Importancia del juego en el desarrollo de la inteligencia", "Animales de compañía", "Análisis de la propaganda y sus efectos", "Alimentación y salud". Moltes d'aquestes activitats han estat organitzades en coordinació amb l'Associació de Veïns i la Comissió de Cultura de Can Serra.

Les tertúlies: *"La política es todo en la vida diaria y no estamos acostumbrados a discutir estas cosas. La política es todo y hay que intervenir para cambiar las cosas..."*. (Participant en una de les tertúlies).

Les tertúlies constitueixen un espai per escoltar i ser, per aprendre i també desaprendre, per donar i rebre. Un espai per compartir, des de les nostres experiències vitals, els aprenentatges quotidians i familiars. Les temàtiques que han dominat l'agenda han estat aquestes: l'economia familiar, l'educació de les criatures, les àvies i els avis, el respecte, els divorcis, el desequilibri mundial, la dona en el món, la política, la inseguretat, el racisme i la religió. Els temes s'han tractat tenint en compte la perspectiva de gènere, és a dir, la visualització de les condicions de les dones en relació als homes. Per exemple, respecte a l'educació, es va subratllar que la cura s'atribueix generalment a les dones; el mateix passa amb les tasques domèstiques. Aquestes observacions, provinents de les experiències personals de les dones,

recullen amb contundència les bases del patriarcat i dibuixen un món dicotòmic entre allò públic i allò privat, entre el treball productiu i el reproductiu, etc. Un món en blanc i negre amb rols de gènere monolítics en què l'home és el proveïdor per excel·lència, el "cap de família" i l'amo de l'espai públic. Les dones, en canvi, s'encarreguen de la cura, l'afectivitat i la satisfacció de les necessitats de tots els altres, no per un determinisme biològic, sinó per un paper social –infravalorat– de dona, esposa i mare. Parlar d'aquestes concepcions, d'aquests rols i qüestionar-los és fonamental per desemmascarar el masclisme i lluitar contra tot tipus de violència contra les dones.

A partir de la reflexió sobre aquestes realitats podem començar a construir una societat més justa, com diu alguna de les participants: *"Ahora no queremos la misma situación"* o *"Yo soy quien decido con quién quiero o no quiero vivir"*.

Les afirmacions següents reflecteixen canvis de concepcions i pràctiques patriarcal:

"El divorci com una solució legal i justa."

"Diferenciació entre amor i dependència, l'autoritarisme dels homes i la dependència emocional i econòmica de les dones ."

"El pecat com una limitació per a la llibertat de pensament i d'acció."

"Replantejament de les relacions familiars, basades en la confiança i la llibertat."

"L'autoestima com un factor que augmenta la seguretat i la resistència."

"El desconeixement del nostre cos i la ignorància com a factors que augmenten la inseguretat."

Interrelació amb altres grups.

S'ha de remarcar, sobretot, el treball desenvolupat amb i des de la Casa de la Reconciliación, fundada el 1975, inspiradora del Grup de Dones de Can Serra. És a partir de la convergència d'activitats per "fer comunitat" quan sorgeix la necessitat de constituir un grup de dones.

En els principis subscrits respecte als drets econòmics i socials de la Casa de la Reconciliación, ratificats en el Manifiesto de la Reconciliación del 4 de juny del 2000, es diu: *"No puede haber reconciliación... mientras hombre y mujer no tengan un trato igual, de iguales derechos y obligaciones en todos los órdenes, en el trabajo, en el modelo de contrato, en salario, en la familia..."*. I, en relació als principis cristians, s'estableix: *"No puede haber reconciliación... mientras no haya verdadera libertad, mutuo respeto, igualdad entre hombre y mujer, acogida al pobre y deseos de ayudarse entre unos y otros"*. Aquestes directrius no solament han guiat l'activitat de la Casa de la Reconciliación, sinó que també han marcat l'essència mateixa del grup de dones.

La interacció amb altres col·lectius ha estat una necessitat per al desenvolupament dels objectius del grup. En aquest sentit, l'articulació amb altres grups ha estat una constant, com, per exemple, amb el "Col·lectiu de Dones en la Iglesia per la Paritat" y la Asociación de Mujeres por la Igualdad. Val a dir que, a nivell d'administració local, l'Àrea de Cultura de l'Ajuntament de l'Hospitalet ha mantingut una constant relació de diàleg i suport al Grup de Dones de Can Serra en relació a les activitats proposades pel grup. L'Associació de Veïns, el Grup de Festes en el context de la festa major de Can Serra,²⁴ el treball compartit amb la Comissió de Cultura de Can Serra, però sobretot la coordinació amb la Casa de la Reconciliación, espai físic del grup, ha estat fonamental per a desenvolupar les nostres activitats.

Incidència a la ciutat.

El treball realitzat pel Grup de Dones de Can Serra durant aquests anys ha estat un constant procés d'aprenentatge individual i col·lectiu amb una clara finalitat lúdica i integradora, però sobre-

²⁴ La Comisión de Cultura de Can Serra, aliada en la lucha del Grup de Dones, fue inscrita ante el Registro de Asociaciones de la Generalitat de Catalunya el 29 de noviembre de 1991 con los siguientes fines: organizar actividades culturales, procurar que las actividades tengan una base popular, participar con la finalidad prioritaria de la cultura, crear espacios amplios de participación para fomentar la cultura, fomentar y promover actividades físico deportivas.

tot política. És a dir, ha estat una activitat reflexiva, coneixedora de la realitat social i, per tant, de consciència ciutadana. Ha estat també una experiència enriquidora d'intercanvis. En aquest sentit, la *Guía de Entidades y Grupos de Mujeres de Barcelona de 1996* recollia al voltant de 20 serveis prestats per una trentena d'organitzacions de dones a Barcelona, dels quals més de la meitat eren duts a terme, en aquell moment, pel Grup de Dones de Can Serra: accions reivindicatives i campanyes; activitats culturals; alfabetització; cultura popular; espai de trobada; espectacles i representacions; exposicions; grups d'estudi i reflexió; jornades, fòrums i seminaris; projectes de cooperació internacional; solidaritat i cooperació internacional; promoció de dones artistes i festes de dones; tallers d'expressió artística i manualitats; treballs corporals; xerrades i activitats de sensibilització.²⁵

La pluralitat d'accions del Grup de Dones de Can Serra no seria possible sense un grup de persones compromeses, que creu que les coses es poden fer de manera diferent, fent seves les paraules "*Miren que estoy haciendo algo nuevo. Ya está brotando. ¿Acaso no lo ven?*" (Is. 43, 14-21). Reconeixent la nostra realitat, un dels paranys més efectiu del sistema patriarcal consisteix a fer-nos creure que les coses són així i que sempre han estat així. Per aquest motiu, el col·lectiu s'ha proposat mirar la realitat des d'un altre punt de vista, aprofitant les activitats per subratllar aspectes personals, relacionats amb l'autoestima i els recursos de les dones per fer front tant als problemes individuals com als col·lectius, fent nostra la divisa dels anys setanta: tot allò que és personal és polític. El monument erigit el 2006 per a la celebració del 8 de març, Dia Internacional de la Dona, a la Plaza de la Reconciliación en memòria de les dones víctimes de la violència de gènere —al voltant de setanta cada any a l'estat espanyol— ens dóna una idea de les lluites i resistències protagonitzades pel grup. Les dificultats per fer visible aquest flagell han estat moltes

²⁴ Els altres serveis que recull la Guia són serveis especialitzats, destinats a la investigació, serveis de salut, laborals i jurídics, tals com la recollida de dades i material documental; serveis assistencials genèrics; suport a empresàries, ajuda psicològica; informació i assessorament especialitzat; suport a grups i tractament; edició de materials, revistes, vídeos, unitats didàctiques; espai d'acollida per a dones amb dificultats especials, etc.

—actualment hi ha impediments legals per a fer públics els noms—; per això es va plantejar, almenys, la construcció d'un reconeixement en forma de monument.

Segons el Llibre d'Actes del Grup de Dones de Can Serra, les activitats que han tingut més ressò han estat aquelles que són més properes, com les de la festa major i Nadal. També les adreçades a l'enfortiment de les dones, com les tertúlies, i destinades a la gestió de fons per donar suport a projectes de solidaritat amb dones d'Algèria, Nicaragua i Hondures. I les activitats més fonamentals com ara projectes d'alfabetització, infraestructura, menjadors populars, etc. A nivell organitzatiu, cal recordar que la renovació de la Junta Coordinadora, el control dels comptes i l'avaluació de les activitats són les feines que omplen el dia a dia de l'agenda del col·lectiu.

De la cooperació al desenvolupament: La solidaritat amb els pobles empobrits com Nicaragua i Hondures ocupa un lloc destacat en les prioritats del Grup de Dones de Can Serra; això ha significat un seguit de tasques de gestió amb l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat. La gestió, l'ús, l'assignació i el seguiment d'uns recursos financers s'han caracteritzat per la transparència i la minuciosa comptabilitat de les organitzacions beneficiades amb les aportacions solidàries, la qual cosa ha estat comprovada en les diverses auditories practicades al Grup de Dones de Can Serra.

Entre el 1990 i el 2008, el grup va finançar a Nicaragua una vintena de petits projectes, com a mínim, però de gran impacte social. La majoria amb una clara perspectiva de gènere, com ara projectes d'alfabetització femenina dels anys 1997 al 2000. Uns quants exemples són aquests: Proyecto de Fondos Rotativos para Mujeres con Problemas Socioeconómicos (1996-1998); Proyecto "Alfabetización Jurídica y Formación Feminista para la Casa de la Mujer Sonia Bello" (2005-2007); Proyecto por la Vida de las Mujeres ¡Si al Aborto Terapéutico! Formación Feminista para la Casa de la Mujer "Sonia Bello"; Proyecto de Prevención de SIDA de la Casa de la Mujer de Rivas; beques per a joves en risc o situació de prostitució, projectes de capacitació tècnica per a dones amb alt risc de marginació social, etc.

Els projectes s'adrecen, sobretot, a processos de creixement personal, polític i tècnic de les dones, a través de la constitució d'espais de i per a les dones. En el cas de Nicaragua podríem mencionar els següents:

– La Casa de la Mujer Sonia Bello de Rivas, la Casa de la Mujer del Municipio de Belén o espais d'acollida per a adolescents i joves com la Casa Hogar gestionada en el Barrio San Judas per les Comunidades Eclesiales de Base.

– Capacitació en àrees d'autoestima, drets humans, violència de gènere, salut sexual i reproductiva, així com la capacitació tècnica en nous sabers com computació, mecanografia, bellesa, cuina. Aquestes capacitacions no solament signifiquen noves oportunitats de treball, sinó també la constitució de dones protagonistes de les seves vides.

Altres iniciatives importants a Nicaragua es refereixen a la infraestructura i a la capacitat logística i operativa. En donem algunes com a exemple:

– Proyecto Construcción de Casas Caídas por el Terremoto de Masaya (2001).

– Proyecto Reconstrucción del Bufete Popular Boris Vega (2001).

– Proyecto Construcción de la Casa de la Mujer en Ocho-mogo/Belen desenvolupat entre 2001 i 2004.

– Proyecto Modernización Técnica Curso de Computación (2002).

– Proyecto Ordenadores para la Ampliación de la Alfabetización de Mujeres de Rivas-Nicaragua (2001-2002).

– Proyecto Renovación de Material Sanitario de la Clínica que funciona en la Casa de la Mujer de Rivas y la de Ochomogo en Rivas-Nicaragua.

– Proyecto Mejora y Equipamientos en Centros Comunitarios de Masaya (2008), entre altres.

A Honduras podem parlar de:

– Proyecto de Creación de una Red de Salud Popular per tal de donar resposta a la Población Rural Afectada por el Huracán Mitch (2001).

34) DONES DE L'HOSPITALET, AGENTS DE CANVI SOCIAL

- Proyecto de Construcción de Letrinas en Comunidades de Taulabé (2002-2004).
- Proyecto de Salud de la Parroquia de San Gaspar de Taulabé (2009); Proyecto Construcción de 1.000 Letrinas en las Comunidades Camperoles de Taulabé (2008); entre altres.

Els projectes aprovats durant aquests vint anys se centren en les necessitats pràctiques tals com aprendre a llegir i a escriure (alfabetització femenina); subsistència econòmica (fons resolvents); infraestructura; salut comunitària; menjadors populars, etc., sempre amb una mirada estratègica cap al reconeixement individual i col·lectiu de les persones amb les quals es treballa.

Els projectes finançats són un reflex de la solidaritat del poble català i del Grup de Dones de Can Serra. S'ha de dir que les dones de Can Serra, en el seu procés de creixement, transformació i alliberament, descobreixen la necessitat de donar suport a dones d'altres latituds, fent seves les paraules de Paulo Freire: "*Nadie se libera solo/a; nadie libera a otros/as; nos liberamos juntos/as...*".

Finalment, destacar que la relació establerta amb altres organitzacions es basa en la fraternitat, l'aprenentatge mutu, la confiança i el respecte als processos. Des del Grup de Dones de Can Serra sabem que *els nostres objectius són a llarg termini i que les nostres aportacions són una petita peça d'un gran mosaic.*

Ens sentim fortes en el nostre compromís, pensem que mentre hi hagi dones empobrides, discriminades, excloses, violentades, en qualsevol lloc del món, la humanitat no serà veritablement lliure. En aquest sentit, els petits esforços articulats amb companyes i companys d'altres latituds conformen la nostra contribució a la construcció d'un món més just i solidari, on totes i tots tinguem un lloc.

1984. Grup de Dones de Santa Eulàlia

Orígens del grup.

Finalitzada l'etapa de la dictadura i, amb l'inici de l'Espanya Constituent, l'any 1977 comença la transformació de la societat civil, conscient d'haver viscut una història caracteritzada per l'opressió i la falta d'iniciativa. Protagonistes fonamentals en aquesta transformació van ser els sindicats, les associacions d'estudiants, els partits polítics i les associacions veïnals.

Però, encara que les dones ja formaven part d'aquests col·lectius, era necessària la seva implicació d'una manera més específica, atès que la història de l'evolució social de la dona no tenia una veritable igualtat respecte a la dels homes. Per dur a terme aquesta tasca reivindicativa neixen les associacions de dones arreu de l'estat espanyol, i, entre elles, el Grup de Dones de Santa Eulàlia.

Aquest grup té el seu origen en una associació de dones del barri que es va fundar el 1984. En un principi les dones es reunien a l'Aula de Cultura per posar en comú les seves preocupacions i per parlar dels temes més candents de l'actualitat. Dos anys més tard, el 1986, es van aprovar els estatuts i va quedar fundat oficialment el Grup de Dones de Santa Eulàlia.

Uns quants centenars de dones —avui són més de 300 sòcies— han aconseguit consolidar l'Associació. A diferència de les primeres dones, que treballaven a la llar i depenien econòmicament del marit, en l'actualitat la dona té més formació i s'ha incorporat al món laboral. Aquests canvis socioeconòmics han fet que el perfil de la dona que conforma el grup sigui diferent. Ara és una dona més jove i més dinàmica i aprofita qualsevol activitat que se li proposi.

Des dels seus inicis, el grup ha comptat amb l'ajut de la Regidoria del districte i del centre d'Atenció i Informació a la Dona (CAID) de l'Hospitalet de Llobregat.

Objectius.

En general, el Grup de Dones de Santa Eulàlia, partia amb l'objectiu de ser un punt de trobada, formació i ajut per a la dona. Des de la seva formació, i al llarg de diverses dècades, sempre ha tingut un fort compromís social amb el seu entorn i una lloable tasca en tots els àmbits de la vida ciutadana, posant la màxima il·lusió en cadascun dels seus projectes.

Ha estat, la seva, una lluita de la classe treballadora per recuperar les llibertats, anul·lades en dècades d'obscurantisme, així com per ser fonamentals en la construcció de la nova societat civil. I,

com que per dur a terme una transformació social cal una transformació individual, al llarg d'aquest temps el Grup de Dones de Santa Eulàlia ha desenvolupat una important tasca cultural i formativa per a les dones del barri. Això ha ajudat a recuperar l'autoestima personal i col·lectiva que s'ha traduït en una major solidaritat envers el seu entorn, fet que ha augmentat tan l'esperit de col·laboració en les pròpies iniciatives com en les propostes des de l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat.

Era necessari reivindicar que el paper de la dona en una societat justa i equilibrada és insubstituïble, i aquest és el compromís del Grup de Dones de Santa Eulàlia per al futur.

Activitats.

Des de la seva creació, el grup es reuneix periòdicament i organitza una sèrie d'activitats que han obert una finestra a un món molt diferent del de les monòtones feines de la llar. El ventall dels continguts tracta tots els àmbits de la cultura, i les ha ajudades a no sentir-se desplaçades, a comprendre la realitat i el seu entorn i, a més, ha impulsat el debat i la participació. Al principi, les tertúlies –responsabilitat sovint de la Vocalia de Cultura– eren unes de les activitats més importants. En aquestes reunions s'opinava i es discutia en debats sobre temes d'interès. Per exemple, les

dones han reflexionat sobre qüestions personals íntimes com ara *Una altra vegada sols; La segona joventut; La meva parella i jo; Els fills, una nova manera de mirar la vida; Com reaccionar davant la droga*, etc.

En les tertúlies també es proposaven i se seleccionaven els continguts de les conferències. Aquestes han estat unes activitats fonamentals per a la formació permanent de les dones.

Conferències: Durant més de vint anys, diferents especialistes, metges, psicòlegs, dietistes, professionals d'oficis manuals, representants d'organitzacions diverses, etc., han contribuït a la formació de les dones, sobretot pensant en la pluralitat d'edats que forma aquest col·lectiu.

Entre els temes tractats citem: "Medicina, salut i nutrició. Més important i recurrent han estat els temes mèdics sobre salut i nutrició. Alguns han estat: "Alzheimer, problema de tots"; "Mal d'esquena: causes i teràpies"; "Al·lèrgies primaverals"; "Alcoholisme"; "Menopausa"; "El càncer infantil en el si de la família"; "Ús i abús dels medicaments"; "Medicina alternativa"; "Medicina preventiva"; "La sexualitat femenina"; "El reuma i l'artrosi"; "Osteoporosi i fibromiàlgia"; "Nutrició per edat"s; "Les depressions"; "Com envellir bé"; "Evolució psicològica de la vellesa..."

Temes sobre comunicació: "Comunicació personal"; "Relació familiar i educació"; "El paper de la dona a la família"; "Paper de l'àvia a la família"; "Influència de la televisió"; "Relació entre les tres generacions"; "Consum i publicitat"; "Saber escoltar..."

Sobre les dones al llarg de la història i la seva situació avui: "La dona en la història"; "La nova imatge de la dona"; "La dona a l'Índia"; "Situació de la dona algeriana"; "Canvis a Europa"; "Filla, esposa i àvia"; "La dona palestina i israeliana..."

Ecològics, reciclatge i noves tecnologies: "Noves tecnologies i comerç electrònic"; "Què fem amb les deixalles?"; "Jardineria"; "Bricolatge elèctric"; "Problemàtica actual del Delta del Llobregat"; "Ecologia i Medi Ambient..."

Dones i legislació: "Dona i treball"; "Les pensions"; "Mestresses de casa, treballadores sense sou"; "Informació de benestar social"; "Pensions i herències"; "Conciliació de la vida laboral i familiar"; "Serveis bancaris"; "La dona en la legislació actual..."

Problemàtica social: "Violència a la llar"; "Immigració i racisme"; "Drets humans avui"; "Socialització masculina de la violència"; "Ludopatia: addicció al joc"; "Separació matrimonial i divorci"; "Coeducació a l'escola..."

Literatura, art, premsa: "Teatre i autoconeixement"; "La dona en la literatura"; "Què llegim les dones?"; "Contes infantils"; "Dones i llibres"; "Lectura de la premsa"; "L'art en el modernisme"; "Naixement de l'òpera"; "Com mirar un quadre"; "Música clàssica"; "Dona i art"; "Introducció a la història de la música"; "Gaudí"; "La casa Milà..."

Tallers: Els tallers i els treballs manuals és un altre àmbit formatiu, sempre ben acollit per les dones. S'han fet tallers de ioga, tai-txi, promoció de la salut (importància de l'alimentació), confecció, modisteria, macramé, pintura, gimnàstica, etc.

Dins del grup s'han format una **coral** i un **grup de teatre**, que ha representat quadres, gags còmics, sarsuela. Alguns títols: *Diari d'una dona boja*, *Show de dones*, *Elles i nosaltres...*

Les **excursions i visites guiades** han estat plurals i molt interessants al llarg d'aquests anys. S'han visitat exposicions de pintura, museus d'art i d'història (Dalí, casa Milà, Ceràmiques de l'Hospitalet, Art Modern, Barcelona gòtica, etc). Les visites arreu de Catalunya han proporcionat a aquestes dones un millor coneixement del país: platja de Blanes, delta del Llobregat i de l'Ebre, monestirs de Santes Creus, Poblet i Montserrat, castell de Perallada, parc Güell, jardins de Montjuïc... Visites a empreses: factoria Nestlé, fàbrica Gallina Blanca...

El grup també ha propiciat que les dones s'impliquin en la vida del barri, col·laborant amb el Centre Cultural de Santa Eulàlia i amb diverses ONGs. El grup participa en els **esdeveniments cultu-**

als i socials com la rua de Carnestoltes, les festes de Primavera, la festa major de Santa Eulàlia, la diada de Catalunya, etc. En les festes del Dia Internacional de la Dona, el 8 de març, el grup ha organitzat sempre un conjunt d'activitats, més aviat reivindicatives, amb les quals s'han donat a conèixer programes, llibres i propagandes; s'han fet desfilades de disfresses, models, danses catalanes, recitals poètics... i manifestacions reivindicatives o conferències sobre treball o l'atur que pateixen les dones.

Alguns anys s'han inclòs exposicions amb objectes fets per les dones.

El cinema o el cinefòrum, així com la música també han format part d'aquest ampli recorregut cultural.

1988. Associació Sociocultural Vivències

Orígens del grup.

Fou fundada l'any 1988, a partir de la iniciativa de Maria i Victòria Quesada Alcain, juntament amb Dolores Alabanda Benítez, que col·laboraven amb l'Associació de Veïns de Campoamor. Es presenta primer, no com un grup de dones, sinó com una associació cultural

mixta que programa activitats que interessin a les dones; des de fa uns quants anys duu a terme activitats socioculturals al barri i en el seu entorn. Va arribar a tenir al voltant de 300 sòcies.

La primera Junta de l'Associació va tenir com a presidenta Dolores Alabanda Benítez i com a secretària Conxita Moreno Vega i com a tesorera Maruja Fernández Carballar.

Actualment la presidenta és Palma Castellana, la secretària és Paquita Blanco i la Matilde fa de tesorera; són vocals Eloisa, Montse i Esperanza.

Objectius.

Els objectius de l'Associació eren principalment aquests:

- Oferir un servei públic formatiu a la població adulta del barri de Bellvitge.
- Promoure la capacitat de participació individual i col·lectiva de cada persona.
- Desenvolupar la programació d'activitats.
- Facilitar el coneixement i la informació necessaris per a la promoció de l'individu.
- Sempre s'ha presentat com una associació mixta, on es fan activitats que interessin a les dones.

Els locals es financien gràcies a les quotes de les associades, les activitats que es fan i la subvenció municipal i la de la Generalitat.

Activitats.

Les activitats són variades i tenen un ventall molt ampli:

1. S'organitzen cursos i tallers diversos: conferències, xerrades, sortides culturals.
2. L'Associació participa en les festes populars del barri, en l'ofrena floral a la Verge de Bellvitge i en la diada de l'Onze de Setembre.
3. Els tallers són sobre alfabetització a persones adultes,

42) DONES DE L'HOSPITALET, AGENTS DE CANVI SOCIAL

classes de llengua catalana, tall i confecció, ball salsa, ioga, tai-txi, gimnàstica, sevillanes i la dansa del ventre entre altres.

Interrelació amb altres grups.

Participem en les trobades de puntes de coixí de tot Catalunya. Per la festa major s'organitza també una trobada a la qual ve gent d'arreu del país.

Participem amb els altres grups de l'Hospitalet que treballen contra la violència de gènere.

Per Nadal fem una festa i convidem altres organitzacions de dones de la ciutat.

El mes de juny, amb el teatre que es prepara al llarg del curs, es conviden també diferents grups i al final brindem amb una copa de cava.

Després de 24 anys de funcionament i malgrat la crisi que estem travessant, **Vivències** continua oferint les mateixes activitats. Continuem amb les mateixes ganes de compartir, totes, l'espai comú pel qual varen lluitar la Maria, la Victòria i la Dolors. Esperem que aquest esperit no es perdi mai i que puguem continuar endavant per molts anys més.

1992. Associació Eurodona

Orígens del grup.

L'Associació Eurodona es fundà l'any 1992, al local de Convergència i Unió a Cornellà. Van ser unes quinze dones que van voler tirar endavant un projecte elaborat per dones i per a les dones. M. Carmen Espuña, presidenta de l'Associació, va ser una de les promotores. El grup va poder créixer amb el trasllat de la seu a l'Hotel d'Entitats, propietat de la Generalitat a l'Hospitalet; hi són pràcticament des de l'obertura de l'edifici. Actualment compta amb unes 200 sòcies.

L'organització de l'Associació consta de presidenta, vicepresidenta i una junta formada per delegades. Cada delegada s'encarrega de gestionar una o dues activitats. L'Associació rep subvencions dels ajuntaments de Cornellà i l'Hospitalet (CAID) i de l'Institut Català de les Dones. Es compta amb el suport del Centre Cultural del barri Sanfeliu. També es nodreix de les aportacions econòmiques de les sòcies i del seu treball voluntari.

Objectius.

És una associació sense ànim de lucre que concreta els seus objectius en crear espais per a les dones on tinguin prioritats els seus *hobbies* i els seus problemes, tant en l'àmbit de la salut pública com en l'àmbit social. En aquest sentit, es procuren tot tipus de suports i d'assessoraments dels diferents organismes oficials de l'Hospitalet de Llobregat i de Cornellà, ja que la seva seu es troba entre aquestes dues poblacions, com hem dit anteriorment, a l'Hotel d'Entitats Sanfeliu, al Passeig dels Cirerers, 54-68 de l'Hospitalet, entre els barris de Sanfeliu (l'Hospitalet) i Sant Ildefons (Cornellà).

Activitats.

L'Associació té un important vessant de formació, cultural i lúdica per a les dones: organitza sortides, xerrades, reunions, cursets,

tallers, etc. Un bon exemple és l'evolució en els continguts desplegats: català, cuina, labors, puntes de coixí, escriptura creativa, ioga, informàtica, *patchwork*, *batuka*, pintura a l'oli, etc. També es dóna molta importància a les relacions humanes i als vincles d'amistat i companyonia entre les dones. Estan en contacte amb els centres de salut de Sanfeliu i de Sant Ildefons per ajudar dones amb malalties diverses com estrès o depressió.

Respecte a les **sortides**, s'organitzen excursions i viatges; per exemple: parc Güell; Palau de la Música; El Fòrum; Cadaqués; la Seu d'Urgell; Andorra; Castelló d'Empúries; Taüll - Viella, etc. Viatge a Venècia; viatge a Praga amb motiu de la celebració del 15è aniversari de la fundació de l'Associació, etc.

També es fan **trobades especials** per celebrar el Nadal, el Dia Internacional de la Dona (xerrades, projecció de pel·lícules, xocolatada, etc.) o el final de curs. I es participa en els tallers d'Internet de Dones en Xarxa. Arran d'aquesta experiència, s'ha descobert que moltes de les sòcies tenen ordinador i estan interessades en les noves tecnologies.

Interrelació amb altres grups.

Col·laboren amb diverses institucions:

- Consell de Dones de Cornellà.
- Consell de Dones de l'Hospitalet.
- Departament de Benestar i Família de la Generalitat.
- Centre d'Atenció a la Dona de l'Hospitalet (CAID).
- Regidoria i Centre Cultural Sanfeliu de l'Hospitalet.
- Comissió de la Jordiada de Cornellà.

La comissió de la "Jordiada" aplega associacions de caire cultural de Cornellà i es reuneix una vegada al mes per preparar un seguit d'actes que tenen lloc el dia de Sant Jordi.

Per Nadal, es fa una mostra d'entitats a l'Hospitalet en la qual també hi participen exposant els productes de les seves activitats. Per a l'Associació, Montserrat Bouque, una de les sòcies fundadores, és un referent per la seva constància, dedicació i suport a les diferents Juntes que han treballat per a Eurodona. També es

vol que consti l'agraïment a les professores i monitores, delegades i vocals que han fet que l'Associació sigui una realitat i es mantingui fins als nostres dies.

Incidència a la ciutat.

L'Associació participa habitualment en els actes convocats tant per l'Ajuntament de Cornellà com pel de l'Hospitalet i també a nivell comarcal. Estan en contacte amb pràcticament tots els grups del barri, amb molts dels quals comparteixen espais com el mateix Hotel d'Entitats o Centre Cultural del barri Sanfeliu.

1995. Grup de Dones de la Mare de Déu de Bellvitge

Orígens del grup.

Des de fa anys aquest grup de dones que al principi s'anomenaven "Promoció de la dona", es reuneix el dimarts al matí a la parròquia de la Mare de Déu de Bellvitge.

Objectius.

En aquestes reunions, que primer feien en un local del barri, parlaven dels seus problemes, compartien les seves experiències i se sentien en companyia.

Més endavant, van començar a fer les reunions en els despatxos de la parròquia. Els testimonis d'algunes d'elles diuen que es van promocionant com a persones i com a dones amb les activitats que realitzen.

Activitats.

Reben xerrades sobre temes variats. Per tenir una visió actual de la Bíblia aprofundeixen la teologia feminista.

Les primeres activitats eren sortides, jocs, teatre, receptes de cuina, cine, sortides a museus. En el 2010, per exemple, van visitar el Museu de la Xocolata, van assistir a conferències en altres parròquies del barri, van fer una visita guiada pel barri gòtic, etc., van anar a veure exposicions, com ara una sobre Monet i Renoir al CaixaFòrum, etc.

Celebren dies tan importants com el Dia Internacional de la Dona, la festa de Sant Jordi. Fan trobades de germanor com els dinars de final de curs.

Durant tot aquests anys hi ha hagut moments de desànim perquè el grup es feia petit, però sempre sortia l'empenta per continuar amb aquesta tasca. Amb l'ajut del rector, José M. Panella, han vin-

gut psicòlegs a donar orientació, així com advocats; també han assistit al CAID per demanar la seva participació, però quan no ha vingut ningú a fer una xerrada o a organitzar una activitat, elles sempre han fet les seves reunions i entre totes han trobat què fer.

1997. Associació de Vídues

Orígens del grup.

El nostre Grup de Vídues va sorgir de la manera següent:

La majoria de nosaltres estàvem en l'Associació de Vivències fent activitats. Un dia el CAID ens va comunicar que volien formar un grup de vídues i encara que, en principi no estàvem del tot convençudes, de mica en mica ens vam adonar que seria interessant, ja que a l'Hospitalet no n'hi havia cap.

Vam rebre assessorament de l'Amèlia i la Carmen del CAID i, al cap de dos anys, ja ens veiérem amb capacitat per formar el grup.

L'experiència anterior ens va servir de molt i el treball psicològic ens va ajudar per poder donar suport a altres dones que es trobàvem en la mateixa situació personal de vídues. Des de llavors hem continuat treballant fins avui.

48) DONES DE L'HOSPITALET, AGENTS DE CANVI SOCIAL

En l'actualitat som unes quaranta sòcies. Rebem una petita subvenció de l'Ajuntament i nosaltres paguem una quota.

Objectius.

Els objectius estan pensats per a ajudar-nos en la nostra realitat com a vídues:

1. Organitzar xerrades per estar informades de l'actualitat.
2. Ajudar-nos de cara a una renovació de les nostres vides.
3. Apropar-nos a la cultura que no coneixem.
4. Analitzar, en les xerrades del dijous, les nostres si-

tuacions i també participar en les reivindicacions que cal fer en condició de vídues.

Activitats.

Les nostres activitats estan obertes a participar amb altres entitats i departaments.

Una de les prioritats és informar-nos en temes de sanitat, psicologia i dels nostres drets com a vídues.

També tenim jornades d'aprenentatge de cuina i llauneria.

Com a vídues de Catalunya ens ha interessat comprometre'ns amb temes reivindicatius com les pensions, perquè siguin dignes. Al llarg d'aquests anys hem visitat museus i hem fet rutes turístiques a moltes ciutats. Hem tingut la sort de conèixer tant les quatre províncies de la nostra geografia catalana com també les d'altres comunitats autònomes, com ara Cantàbria, la Rioja, Navarra, València i Aragó. També hem tingut el privilegi de conèixer altres llocs més enllà de les nostres fronteres: Itàlia, Egipte, França, Portugal i la República Txeca. En tots aquests viatges hem gaudit tant de l'art com dels costums dels pobles, sempre ampliant coneixements i mirant de comprendre les diferents cultures existents.

Aquests són els setze primers anys de la nostra associació. Volem donar-ho a conèixer i celebrar-ho. Esperem i desitgem poder servir de referent per a aquelles dones que hagin sofert la pèrdua d'un ésser estimat. Les convidem, des d'aquestes ratlles, a venir a la càlida acollida del nostre centre.

Totes juntes podem compartir records i il·lusions per fer un demà millor.

1998. Grup de Dones del Centre

Orígens del grup.

L'Associació de Dones del Centre de l'Hospitalet és una entitat que neix el 7 de juliol de 1998. Al principi, fins a l'any 2003, la seu era al Centre Cultural Sant Josep. A partir d'aquesta data, l'Ajuntament de la ciutat, gràcies a la intervenció de la Regidoria del Centre, va cedir el local on està ubicada actualment i que respon a les necessitats de la tasca que duu a terme el grup. Té una superfície de 180 m², dividits en sales de conferències, espai per a activitats, oficina, servei i pati.

Les dones del nostre barri, el 50 % del cens, són actives i ho han demostrat al llarg d'aquests anys amb la seva presència en les activitats. Totes les sòcies, gairebé 300 en l'actualitat, participen activament tant en tallers com en actes socials. Les despeses del grup estan finançades per les sòcies amb una petita quota anual i també es fan càrrec de les diferents activitats. Reben, a més, una subvenció de l'Ajuntament.

Objectius.

Aquesta entitat vol donar resposta a les necessitats de les dones del barri mitjançant totes les activitats i també vol que participin en les reivindicacions del barri. Tanmateix han tingut presència activa en les activitats realitzades per altres entitats del barri i la ciutat:

- Recolzament i suport a la dona immigrant amb relació a les seves problemàtiques; solidaritat amb totes les dones

del món que són objecte de discriminació, marginació i maltractaments.

- Col·laboració amb les ONGs, amb coordinació amb altres grups sensibilitzats en problemes de les dones.
- Realització d'una varietat d'activitats formatives, lúdiques, culturals i d'informació, ofertes tant a les sòcies com a la resta de dones del barri.

Les dones del barri tenen molt interès a gaudir d'una associació on les dones tinguin la possibilitat de reunir-se, xerrar, fer activitats i estar presents en la vida social, cultural i esportiva del barri, de la ciutat o del país en general. Disposen d'una biblioteca i un servei de préstec. No hi ha gaire diversitat de llibres, però el grup va millorant de mica en mica les seves possibilitats.

Activitats.

Al llarg del temps, les ofertes d'activitats i tallers s'han anat augmentant a mesura que els mitjans eren suficients i adequats. No sempre s'ha pogut donar resposta a les demandes de les sòcies. Aquestes activitats han estat diverses per tal de respondre a les diferents necessitats en funció de la situació econòmica, laboral i personal de les dones que van al centre. Es poden agrupar, segons aquests tipus:

Tertúlies i conferències: La major part de les conferències s'han tancat amb un debat. Alguns títols: "Per una nova cultura de l'aigua", a càrrec del doctor Pedro Arrojo, economista i cofundador de la Fundació Nueva Cultura del Agua. "Escola i República a l'Hospitalet", per Joan Camós, historiador del Centre d'Estudis de l'Hospitalet i la presència d'una alumna de Maria Artigal, mestra durant la República. Presentació del projecte "Fent Xarxa", a càrrec de Dolors Fernández, regidora de l'Ajuntament de l'Hospitalet. "La dona a partir dels 50", dirigida per Pilar Ortega, psicòloga i sexòloga del CAID. "Drets Humans i la Globalització" per Ignasi Ramonet. La professora de traducció i interpretació de la universitat Autònoma de Barcelona ha parlat de Literatura feta per dones comparada entre les cultures occidental i oriental. Acte polític del PSC, a càrrec del candidat a l'alcaldia de la ciutat, amb l'assistència d'altres personalitats del partit. Xerrades sobre oncologia, "El càncer de còlon" o "Cómo afrontar la depresión".

Tallers:

- Drames i melodrames; recorregut pel cinema de les dones i les relacions humanes.
- Cursos especials: taller "Viure positivament els canvis" i "Les dones i l'edat". Fou un taller al qual va assistir un nodrit grup de dones per la importància del seu contingut en el seu moment vital.

– Uns altres han estat: estudis de la llengua catalana o la dansa del ventre i sevillanes, sardanes...
Amb aquests balls, les participants han col·laborat amb altres grups.

Hi ha hagut cursos especials amb l'objectiu d'ajudar les sòcies a combatre els seus dubtes i problemes personals, tals com l'autoestima o la salut.

Durant el curs 2011-2012 s'han programat classes d'anglès i teatre. Aquestes activitats anaren a càrrec d'un professor titular i d'un grup de teatre, respectivament.

Sortides i visites culturals: Molt valorada per les sòcies, la visita guiada a Girona; l'excursió a la Tarragona imperial; a Caldea (Andorra); al Palau Nacional de Montjuïc; al teatre per assistir a la representació del musical *Grease* i *Les 13 roses*, al teatre Joventut; l'assistència com a públic al programa *El Club*, als estudis de TV3; sortida a la depuradora del Prat de Llobregat; la visita a la fàbrica de Gallina Blanca; la sortida a CosmoCaixa per tal de visitar el Planetari i l'exposició periòdica. S'han visitat, també, la Pedrera, el Museu Egipci i també el Parlament de la Generalitat.

De les activitats esportives, destaquen les caminades a diferents indrets de Catalunya: Montserrat, ermita de Bellvitge, etc.

Interrelació amb altres grups.

S'han fet activitats comunes de teatre o s'ha assistit en l'acte de presentació d'altres grups, tals com el Grup de Dones de Collblanc-Torrassa, l'any 2007. En alguna festa de Nadal s'ha participat en un sorteig solidari, amb els diners del qual s'ha fet un donatiu a l'Associació de malalts d'Alzheimer.

Incidència a la ciutat.

Trobada de puntes de coixí organitzada per l'Ateneu de Cultura Popular en el marc de les festes de Primavera. Durant la setmana del Dia Internacional de la Dona, s'han projectat pel·lícules, com *Señora Beba*, o xerrades sobre la història de la dona.

54) DONES DE L'HOSPITALET, AGENTS DE CANVI SOCIAL

L'Associació de Dones del Centre, de l'Hospitalet, col·labora amb la Comissió de festes del Centre, participa en les Festes de la Primavera i en la festa major. A més, té una col·laboració activa amb el CAID, tant en les activitats que s'hi fan com en els manifestos. Participa també en la Fira d'Entitats que es fa a la Rambla Just Oliveras abans de Nadal.

Amb la presència d'un grup de sòcies, s'ha presentat la festa major del Barri Centre, amb un pregó a càrrec de la senyora Montserrat Company, que celebrava l'any de la seva jubilació del món de la pedagogia. Els treballs de les dones (puntes de coixí, ceràmica russa, tall i confecció i treballs manuals variats) han estat exposats, durant una setmana, a la seu del grup. Hi ha hagut la inauguració d'una exposició de tapissos i pintura, una trobada de puntaires, etc. També la festa de final de curs, l'ofrena floral per la Diada.

1998. Grup de Dones del Gornal

Orígens del grup.

El setembre de l'any 1998, un grup de divuit dones es van reunir a l'Associació de Veïns del Gornal i, més tard, en un bar del barri, per començar un projecte: constituir un Grup de Dones, independent

de l'Associació. Cal dir que al cap de poques setmanes ja eren unes cent dones que hi estaven interessades. I el 20 de novembre de 1998 es va presentar el Grup de Dones del Gornal.

En aquest barri, les dones representen un 52 %. El grup més nombros és el de 25 a 49 anys. Hem de dir que en aquest barri les dones sempre han estat un grup molt dinàmic i participatiu. Calia, doncs, organitzar-se per tal de donar resposta a la complexa situació de moltes d'elles i oferir un espai obert per poder resoldre dubtes o demanar informació sobre aspectes tals com salut, laborals, etc., encara que el problema que ha centrat l'activitat principal del grup ha estat l'assessorament a aquelles dones que han patit violència masclista. Al llarg d'aquests anys, doncs, se'ls ha donat formació, a més de suport.

Al principi, aquest grup de dones no tenien cap local per fer les reunions, les activitats... Durant un temps, el punt de trobada fou el Casal Cívic del Gornal, la direcció del qual va oferir, molt amablement, les seves instal·lacions. En l'actualitat, i des del 1999, el grup de Dones del Gornal, amb unes 150 sòcies, està ubicat en un local propietat de l'Ajuntament.

Els esdeveniments del país també han estat presents en la feina del grup. S'han organitzat taules rodones per a les eleccions municipals amb representants dels diferents grups polítics, xerrades sobre el referèndum de l'Estatut de Catalunya, etc.

Cada any se celebra una assemblea ordinària. El divendres es reuneixen les sòcies. En aquestes trobades es proposen activitats i es valora el que s'ha fet. A més, es parla dels temes d'actualitat que més preocupen. La junta directiva es renova cada dos anys. Les sòcies paguen una quota anual. L'àrea de Benestar Social, des del seu programa municipal de la dona, l'Institut Català de la Dona, de la Generalitat de Catalunya, i Acció Cívica contribueixen amb una subvenció. També reben ajuda puntual d'una fundació.

Objectius.

Amb la pertinença a un grup, la dona augmenta la seva autoestima, és més autònoma i viu un espai que fomenta la llibertat. No es dedica solament a fer labors i treballs manuals "propis del seu sexe", sinó que aprèn també a pensar, a participar en la vida social i cultural del barri i de la ciutat. Cal que la dona no es conformi amb una vida petita, esquifida, tancada entre les quatre parets de la llar. Els objectius, per tant, són prou clars:

- Defensar els drets de les dones per aconseguir una veritable igualtat, fet que encara no és corrent en la nostra societat.
- Oferir un espai de diàleg, desenvolupant una consciència de la problemàtica de la dona en tots els àmbits de la vida.

- Desenvolupar la creativitat i dur a terme les iniciatives individuals, perquè la formació és bàsica.
- Potenciar les relacions personals que, avui més que mai, són tan necessàries pel fet de la presència del col·lectiu immigrant.
- Afavorir la formació i la convivència en un espai propi.

Activitats.

Els projectes tenen els continguts següents:

- La sensibilització social per la igualtat.
- Projectes per eradicar la discriminació de les dones del barri.
- Projectes formatius i culturals, com ara tertúlies, xerrades, representacions teatrals...
- Projectes per tal de fomentar la convivència i resoldre problemes amb l'ajut de totes.

En general, en les activitats que s'han ofert, s'ha comptat amb la col·laboració d'especialistes en diferents àmbits: infermeres, i metges del CAP, el personal del CAID, Acció Cívica de la Generalitat, Mossos d'Esquadra i altres voluntaris del grup de dones mateix.

Podem agrupar aquestes activitats de la manera següent:

Tallers: sobre autoestima, estètica, plantes medicinals, tai-txi, informàtica, pintura en roba, pintura a l'oli, escriptura creativa, acupuntura, cuina per a diabètics, rebosteria, punt de creu, *patchwork*, artteràpia, reflexoteràpia, resolució de conflictes, barallar-se sense perdre els nervis, drames i comèdies, automassatge...

Conferències i xerrades: depenent del tema, l'assistència és d'unes 35 o 40 dones. S'han tractat temes de diferents àmbits:

De salut: Dietètica, Tabac, Plantes medicinals, Prevenció del càncer, Fibromiàlgia.

Actualitat: La globalització; La situació actual del món.

Fonamentalismes: Orient i Occident, l'Estatut de Catalunya, Eleccions municipals i Eleccions al Parlament.

Les dones: Les dones en els processos de pau; Dona i immigració; Les dones en la història de Catalunya; El dret a la igualtat; La precarietat en el treball de les dones; La imatge i la dona...

Sortides culturals: Han estat útils per a compartir moments de convivència, de coneixement mutu i del país. Cal dir que en aquestes sortides també hi han participat els marits. Han visitat: Rupit, Caixa Fòrum, el Museu Pau Casals, les Caves Parxet, les mines de Cercs, Vallbona de les Monges, Poblet, la planta de reciclatge del Garraf, Arbúcies, Tarragona, el Fòrum de les Cultures, Vilanova, Montseny, entre altres.

De les visites més enriquidores, hem de destacar les visites guiades als Parcs Naturals de Catalunya, gràcies a la intervenció de la Regidora de Medi Ambient de l'Ajuntament de l'Hospitalet. Ha estat una experiència molt interessant. Les dones han pogut gaudir dels paisatges més meravellosos d'arreu de Catalunya. Alguns dels que hem visitat han estat aquests: el Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà, el Parc Natural dels Ports de Beseit, el Parc Natural del Cadí, el Parc Natural de Sant Llorenç del Munt, el Parc Natural de les Illes Medes, el Parc Natural del Cap de Creus, el Parc Natural del delta de l'Ebre...

Mercat ambulant: Un del objectius del Grup de Dones del Gornal és la solidaritat amb els pobles que més pateixen la fam, la po-

bresa i la violència de les guerres. Per això, cada any, els diners del mercat ambulant s'envien a diferents organitzacions com ara l'Associació de Dones Rawa, l'Associació de Dones Marroquines, el Centre Sanitari d'Iraq, el Grup de Dones del Senegal, Càritas del Gornal, el Centre de Formació tècnic femení de Costa d'Ivori, Defensem Cuba, Casal Infantil de Santiago de Xile, Fundació ACODI de Huachapan, Ajuda al poble sahrauí...

Altres activitats han estat les sortides al cinema i al teatre. El grup de teatre Independent, així com diferents grups d'altres barris, han col·laborat en aquesta tasca. Mencionem en particular el grup de Teatre Àmbit Cultural, El Grup de Teatre independent del Gornal, Laute Teatre de Santa Coloma, Grup de Teatre de les Dones de Can Serra...

Des de l'any 2001 es publica la revista *Dones*, que mostra la capacitat literària del grup.

Incidència a la ciutat.

Per a dinamitzar el grup, s'ha participat en tots els esdeveniments de la ciutat i el barri i s'ha impulsat la relació amb altres grups de dones participant en actes i celebracions de forma conjunta: el 8 de març, manifestacions en contra de la guerra, cadenes humanes, etc. Sempre que es pot, es col·labora en les activitats que se celebren o es fan de manera individual o conjunta. S'han celebrat les activitats següents: el Carnestoltes; la festa major, en la qual s'organitza una exposició de treballs, a part de la del del mercat ambulant; la Cursa Popular; el Pessebre Vivent, etc.

També han participat en el Pla Comunitari i en la Coordinadora d'Entitats.

L'any 2004 es va inaugurar un monòlit a la Rambla del barri per recordar les dones maltractades. Cada any, el 25 de novembre, data de la inauguració, i dia internacional contra la violència de gènere, es fa una concentració, es col·loquen espelmes i es llegeix un manifest.

El 8 de març, amb taules informatives, es reparteixen fulletons i es parla amb la gent interessada. S'han recollit signatures per dema-

nar jutjats a l'Hospitalet i cases d'acollida per a dones maltractades. Una intervenció específica és la que va adreçada a les dones marroquines. És una altra realitat que convé molt conèixer.

1999. Fòrum de Dones de l'Hospitalet

El projecte, de 1999, surt de la iniciativa de Montserrat Company, candidata a l'alcaldia de l'Hospitalet per IC-V, que convoca dones de la ciutat de molt diversa procedència i ocupació amb l'objectiu de crear un espai obert per parlar, debatre i elaborar propostes entorn de la ciutat des de la perspectiva de les dones. El treball endegat arribarà fins a una Jornada de valoració i debat el març del 2003.

S'edita un manifest i es demana el suport de les associacions de dones, els partits polítics, els sindicats i les entitats de la ciutat i també adhesions a títol individual. La finalitat és impulsar un fòrum d'àmplia participació que pugui ser un referent d'autoritat femenina sobre el present i el futur de l'Hospitalet. El Fòrum de Dones de l'Hospitalet es va constituir formalment l'abril de l'any 2000. En les primeres reunions es va creure convenient de formar una Comissió Organitzadora (la seva seu va ser a l'Avinguda Josep Tarradellas, 107 de l'Hospitalet), que es presentés públicament i donés a conèixer el projecte, animant les dones a participar-hi. La Comissió estava formada per dones de les associacions o a títol personal; algunes d'elles van ser Montserrat Company, Teresa Jiménez Villarejo, Ma Pau Trayner, Clara C. Parramon, Carolina Batet, Pilar Alarma, Mercedes Paredes, Àngels Marcuello, etc. De seguida es van organitzar grups específics de treball tals com "Dona i immigració", "Els treballs de les dones", "La història de les dones", etc. La Comissió organitzadora es reunia cada quinze dies i les reunions eren obertes a totes les dones.

La Comissió es va comprometre a elaborar una enquesta per conèixer els temes que les dones volien que es possessin a debat. Per tal d'accedir a subvencions d'àmbit supralocal, l'organització del Fòrum de dones es va constituir com a entitat i es va dotar d'uns estatuts propis. Teresa Jiménez Villarejo, en qualitat de tre-

sorera del Fòrum de Dones de l'Hospitalet, va ser l'encarregada de sol·licitar les subvencions corresponents a l'Ajuntament.

La primera tasca de la Comissió va ser la difusió del manifest i la realització d'una campanya per donar-se a conèixer a la ciutat i aconseguir adhesions de les dones a nivell individual i el suport de les entitats i associacions. El dijous 30 de novembre del 2000 es va fer l'Acte de Presentació del Fòrum de Dones de l'Hospitalet al Centre Cultural Santa Eulàlia, on es van explicar els objectius, la trajectòria de la preparació, les característiques de l'enquesta i també es va presentar un logo. Es va informar que més d'un centenar de dones i entitats ja s'havien adherit al manifest. El Fòrum va arribar a tenir 322 dones inscrites. A fi i efecte d'assegurar una mínima capacitat d'autofinançament, amb la inscripció es demanava una aportació econòmica anual adequada a la realitat de cada persona o associació.

Al llarg del 2001, l'activitat del Fòrum es va centrar en l'organització de grups de debat i en l'elaboració de l'enquesta amb el propòsit d'esbrinar els interessos de les dones de l'Hospitalet i iniciar un procés de mobilització que culminaria la primavera de 2002 amb la celebració d'un Congrés per reflexionar col·lectivament sobre la ciutat que volen les dones, seguint els models d'altres pobles i ciutats. Conèixer la visió de les dones de l'Hospitalet i formular propostes capaces d'influir en el desenvolupament futur va ser un dels objectius fonamentals del Fòrum. Els grups de debat, que es van reunir al carrer Galvany, 15 baixos, tractaren els temes següents: "L'experiència de ser dona"; "Dona i ecologia" (12 de novembre de 2001); "La ciutat i les dones"; "La creació artística femenina" (13 de novembre de 2001); "Les lleis i les dones"; "El temps i les dones" (15 de novembre de 2001); "La immigració femenina"; "La política i les dones"; "La història de les dones a la ciutat" (19 de novembre de 2001); "Els treballs de les dones"; "Educació" (22 de novembre de 2001).

L'organització també es posà en contacte amb dones immigrades. Com a mínim, es van fer sis reunions, sobretot amb dones magrebines, i es tractaren diversos problemes tals com la integració a través de la llengua, l'habitatge, la religió, l'escola, etc. Es de-

tectaren conflictes que tenien a veure amb el racisme i les ajudes socials. En les últimes reunions es tractaren els drets de les dones, la igualtat i els maltractaments en les diferents cultures.

L'enquesta és el treball que va generar més informació, debats i grups de discussió. La presentació es va fer pública al Centre Cultural Santa Eulàlia el 8 de febrer del 2000. L'organització dels grups de treball es va fer en base als temes de l'enquesta així com els debats, les taules rodones i les ponències del Fòrum de Dones.

L'enquesta, de caràcter anònim per tal que les dones es sentissin lliures a l'hora de respondre, es va articular entorn de quatre apartats:

1. L'experiència de ser dona
2. Les feines de les dones
3. El temps de les dones
4. Les dones i la ciutat

A continuació fem un petit resum dels resultats:

El perfil de les dones que va contestar l'enquesta és el següent: La majoria d'elles han nascut a Catalunya (48 %) i, d'aquestes, un 13 % a l'Hospitalet.

Aquestes dades es corresponen amb la importància de les migracions al llarg del segle XX a la nostra ciutat. (Aquesta afirmació no s'acaba d'entendre.)

L'edat de les dones participants ha estat majoritàriament entre els 40 i els 59 anys; només hi ha un 2 % de dones menors de 20 anys, és a dir, la publicitat del Fòrum va arribar sobretot a les associacions de dones i la col·laboració es va estendre entre els grups de dones. Així es pot veure com el barri de Santa Eulàlia —on tenen la seu el Grup de Dones Santa Eulàlia i el centre de persones adultes La Asunción— és el que aporta major nombre d'enquestes.

La majoria de dones que han contestat l'enquesta viuen en parella i tenen:

- Ensenyaments secundaris (24 %), com ara secretariats i similars;
- Estudis primaris (22 %);
- Estudis universitaris (21 %);
- un 23 % no contesten aquest apartat;
- un 5% no tenen estudis o disposen d'estudis d'altres tipus, com ara perruqueria, estètica, etc.
- La majoria (46 %) treballen també a fora de casa. Un 24 % estan fent algun tipus d'estudis a través de les associacions. Un 50 % són sòcies d'alguna entitat.

Els temes que han despertat més interès a les dones dels diversos apartats de l'enquesta són aquests:

- La salut (34 %)
- La independència econòmica (34 %)
- Com preparar-se per a ser gran (55 %)
- La soledat (54 %)
- L'experiència de ser mare (45 %)
- Les relacions amb els fills i les filles (50 %)
- Les relacions familiars (54 %)
- La inseguretat (54 %)
- Les pors (45 %)
- Les feines compartides amb la parella a casa (50 %)
- Les discriminacions en el treball remunerat (47 %)
- Els horaris laborals (40 %)
- El temps per a una mateixa (60 %)
- L'horari dels llocs oficials (34 %)
- Els espais insegurs a l'Hospitalet (46 %)
- L'agressivitat conduint (46 %)
- L'agressivitat al carrer (51 %)
- Els serveis insuficients (68 %)
- Més presència femenina en els noms dels carrers (42 %)
- Les lleis (54 %), etc.
- Tot i així els temes més marcats de tota l'enquesta van ser els de les residències, casals de gent gran i escoles bressol.

El treball de l'enquesta va permetre aprofundir en el coneixement de les inquietuds de les dones de la ciutat. Els resultats es van pu-

blicar el març del 2002. Es van analitzar 279 enquestes i es va considerar que proporcionaven una valuosa informació per a la ciutat, la qual anava més enllà de l'organització del Fòrum.

Es van constituir alguns grups de discussió (immigració, història de les dones, la feina de les dones) i el 29 de març del 2003 es va organitzar una Jornada, "L'experiència de ser dona", per fer balanç, compartir i divulgar aquest esforç portat a terme pel Fòrum de Dones de l'Hospitalet. La Jornada es va desenvolupar a través d'una sèrie de ponències a càrrec de Mariona Ribalta, Isabel Segura i Teresa Tort; després es van formar grups de treball. La Jornada va acabar amb la presentació de les conclusions dels grups de treball del Fòrum.

1999. Vocalia de la Dona de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de l'Hospitalet

Orígens del grup.

La Vocalia de la Dona comença a treballar l'any 1999 davant la inquietud de les AA.VV. de fer front a la violència domèstica. En l'actualitat s'ha dissolt per diferents motius, tan personals com econòmics, de les persones que la dirigien.

Objectius.

Mentre va funcionar, aquesta Vocalia pertanyia a la FAVL 'H i la seva tasca era informar, orientar, acompanyar i assessorar les persones que patien violència domèstica sobre els serveis existents a la ciutat, i fer el seguiment dels casos per veure com eren ateses en les diferents administracions. Però tenien clar que allà on era necessària la seva presència era al carrer, reivindicant i sensibilitzant els ciutadans i les ciutadanes.

Per tal de donar informació, editaven tríptics explicant qui eren els membres de la Vocalia i els seus objectius, i els repartien pels diferents barris de la ciutat, amb números de telèfon i adreces d'interès, donant a conèixer els serveis del municipi. Havien parlat amb

els presidents i les presidentes d'alguns barris com ara Can Serra i Collblanc-Torrassa per tal de conèixer la problemàtica de la zona.

A més dels tríptics, van fer pancartes amb el lema "T'ESTIMES? FESTE RESPECTAR. NO TOLERIS LA VIOLÈNCIA", que van penjar a tots els barris de l'Hospitalet.

Activitats.

En les activitats de la Vocalia, tals com xerrades, taules informatives, etc., es va conscienciar la gent perquè pengessin als balcons i finestres aquestes pancartes. També es van fer pintades a cada barri amb el mateix lema. Amb la col·laboració de les AMPES, es va fer una campanya de sensibilització informant escoles i instituts. Alguns anys es van convocar concentracions davant l'Acollidora, fent minuts de silenci per les dones assassinades. Aquesta activitat es duia a terme el dia 25 de novembre.

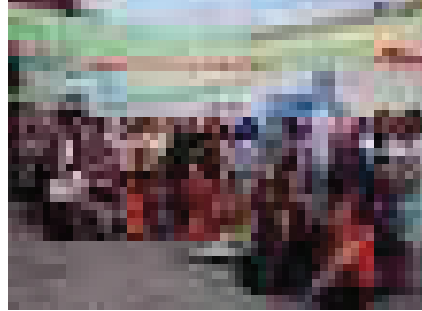
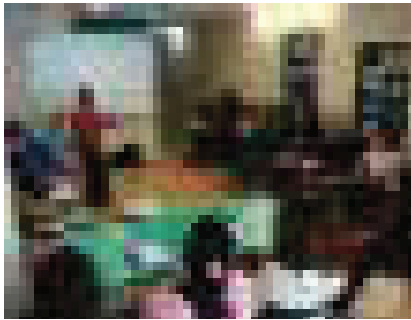
2002. Mujeres pa'lante

Orígens del grup.

Es tracta d'un projecte d'acollida i d'inserció social i laboral de les dones immigrants colombianes en la societat catalana. Fonamentalment es proposa optimitzar els Programes del Govern de Catalunya amb les dones immigrants, en la línia del Pla de Ciutadania i Immigració 2005-2008. El projecte aspira a aprofitar la capacitat de gestió del Colectivo Maloka, que treballa des del 2002 amb entitats locals, regionals i internacionals amb la comunitat colombiana. Vol ser un espai de trobada i suport a les dones immigrades, proporcionant-los formació, apoderament, assessoria jurídica, atenció psico-social i recursos per fomentar l'organització social col·lectiva, com a eina necessària per a la reivindicació dels seus drets i la participació en la construcció d'una societat catalana justa i digna.

Objectius.

El més important es saber que en arribar, tenim una mà de dona que ens acompanya."

Per raons diferents, les dones decidim travessar oceans, fronteres, explorar el món i les seves infinites possibilitats.

El projecte Mujeres Pa'lante vol ser un espai d'acompanyament per a dones llatinoamericanes immigrants i donar-los informació i suport, sobretot en qüestions com ara aquestes

- arreglar papers
- enfortir les dones en situació difícil
- proporcionar idees i eines per trobar feina i aconseguir una autonomia laboral
- prevenir la violència de gènere

Disposen d'una assessoria jurídica i d'una cooperativa. També es tenen en compte les relacions d'amistat i solidaritat.

A l'Hospitalet tenen la seu al carrer Llobregat, 62, baixos, a la Casa sense Fronteres.

Activitats.

L'Associació organitza fonamentalment tallers psicoterapèutics i tallers per a la inserció social i laboral.

Ofereixen tallers d'autoestima i relaxació. També donen assistència individualitzada en casos de violència de gènere. L'equip psicoterapèutic col·labora amb Psicòlegs Sense Fronteres de Catalunya. Es desenvolupa també un programa de prevenció de la violència en

contacte amb la Plataforma Unitària contra les violències de gènere. Respecte als tallers d'inserció social i laboral, es realitzen tutories individuals d'ajuda per elaborar el CV, entrevistes laborals, recerca per Internet, etc. També s'ofereixen assessories i tallers d'Informàtica bàsica. S'organitzen tallers de capacitació en temàtiques d'estrangeria i també sobre els drets de les treballadores domèstiques i les cuidadores.

S'impulsen iniciatives com ara el Grup Bolivianes Pa'lante i l'organització d'una cooperativa. Aquesta última va començar el 2009 amb els objectius següents:

- prestar serveis professionals i de qualitat als serveis de neteja i geriàtrics
- validar els drets de les treballadores
- proporcionar formació constant a les sòcies

Aquest projecte va obtenir el premi Nayra (convocat per l'Observatori de les Dones Immigrades i el Consell Comarcal de l'Alt Empordà) el novembre del 2009. El jurat va determinar que el projecte destacava per la seva innovació i visió estratègica d'apoderament de les dones. El 2010, la Generalitat de Catalunya els va notificar la denominació social de Cooperativa Dones Solidàries Pa'lante, SCCL.

Interrelació amb altres grups.

Mujeres Pa'lante-Colectivo Maloka participa en el conveni de CCAR Catalunya (Comissió Catalana d'Ajuda al Refugiat) i en el programa Anadromes, un pla cofinançat pel Fons Social Europeu per a la inclusió sociolaboral.

També tenen convenis de col·laboració amb el Grup de Juristes d'ABANTU i amb el Centre d'Informació per a treballadors i treballadores estrangers (CITE-CCOO).

Participa, juntament amb altres associacions i col·lectius d'immigrants: Xesaje acollida. Direcció d'Immigració. Ajuntament de Barcelona. Consell Municipal d'Immigració. Direcció d'Immigració. Ajuntament de Barcelona. Pla Barcelona Interculturalitat. Direcció d'Immigració.

Incidència a la ciutat.

El grup, amb la seva seu a l'Hospitalet, la Casa Sense Fronteres, s'ha consolidat com un centre on les dones immigrades poden trobar acollida, informació i suport en diferents àmbits. La participació en les diverses activitats que organitza la ciutat i el seu tarannà constructiu i solidari ha fet que l'Associació s'hagi integrat perfectament en les xarxes de dones de Catalunya. Així, en la seva pàgina web (<http://www.mujeespalante.org/es/agenda-movimiento-mujeres-cataluna/>), es dóna informació de les diverses activitats i projectes del moviment de dones a Catalunya.

2002. Associació Cultural Santa Eulàlia 2002

Orígens del grup.

Després d'haver-se tancat una associació, cap a l'any 2000, hi va haver un grup de dones que, abans de quedar-se sense res, van posar fil a l'agulla i van lluitar per aconseguir un espai per a fer activitats...

Objectius.

La finalitat principal va ser la constatació que el barri necessitava un espai social. D'aquí va néixer l'ASSOCIACIÓ CULTURAL SANTA EULÀLIA 2002.

Activitats.

Quan vam començar, devíem ser un centenar de socis; actualment som 390 socis en actiu. Hi ha un 13 % d'homes i un 87 % de dones.

Comptem amb 12 professors, tots ells amb formació; tenim molta cura en això dels detalls. La junta en ple se sent satisfeta de pertànyer a aquesta entitat. Tenim 25 grups en actiu: ioga, Chi kung, tai-txi, balls, Pilates, Feldenkrais, memòria, etc. Fem sortides d'un cap de setmana... Col·laborem amb altres entitats i activitats del barri: Marató, botigues al carrer, biblioteca del carrer Pareto...

2004. ACAF (Associació Catalana d'Afectats/des de Fibromiàlgia i Fatiga Crònica)

Orígens del grup.

Aquest grup va néixer l'octubre de l'any 2004 i actualment té la seu al Centre Cultural Sant Josep. Va sorgir del barri de les Corts de Barcelona, on ja existia un grup de dones. Paquita Novillo, M. Carmen Burón i Piedad Ramos fundaren un altre grup a la nostra ciutat. En l'actualitat són unes cent seixanta dones i tres homes.

Objectius.

Els objectius de l'Associació són donar informació, suport i eines als malalts i a les seves famílies per assolir una millor qualitat de vida dins la malaltia. L'eslògan del grup és "VINE I ENS AJUDAREM".

A causa de la desinformació que tenia la població afectada i els metges en general, de seguida es va mirar que tot estigués organitzat i que es poguessin trobar alternatives a l'abandó que patien i que encara pateixen aquesta gent. Les persones malaltes, quan ja no tenien cap ajut, arribaven al grup perquè les orientessin.

El projecte d'aquest grup era, i encara és, tenir força com a col·lectiu per ajudar-se mútuament, trobar maneres d'informar i acollir noves persones malaltes, reivindicar assistència mèdica especialitzada, investigar sobre la malaltia, adequar els llocs de treball, etc.

Activitats.

Un dels projectes principals del grup és l'acollida. Per les mancances en el col·lectiu, no disposen encara de servei de rehabilitació ni física ni psicològica i els grups estàndard són molt cars.

Ajuda Mútua: Van començar pel taller de Psicologia i, de mica en mica, se n'hi van anar afegint d'altres. La psicòloga voluntària Estela Clemente va oferir-se per construir un Grup d'Ajuda Mútua. Ha treballat, entre altres coses, la manera de transmetre els sentiments i les necessitats de les persones malaltes. També com gestionar les pròpies emocions.

Taller GAM: El taller de Memòria serveix per gestionar millor els buits de memòria deguts a la falta de concentració que es pateix per la malaltia. Aquest taller es realitza de manera lúdica i dis-tesa. S'utilitzen jocs de memòria, d'atenció, visuals, tàctils, etc.

Tai-txi: Amb el taller de Tai-txi es va fer el primer contacte amb un art marcial, que serveix també com a teràpia del dolor, per millo-rar l'equilibri físic i mental, l'elasticitat, etc. Ramón Castellano es va oferir per ensenyar un tai-txi diferent i poc practicat a Espanya, pensat per a la salut i enfocat, sobretot, de cara a l'artritis, estu-diat a la Universitat de Girona com a tractament per a la fibro-miàlgia. En l'actualitat és el grup més avançat en aquesta disciplina de tot Barcelona. Altres voluntaris han ajudat en aquest tipus d'activitat.

Alimentació: Les persones que pateixen fibromiàlgia, per la seva problemàtica molt variada, també necessiten una alimentació es-pecial. Per aquesta raó, han estat molt importants els tallers d'A-limentació Saludable. L'Alicia Sorribes, que es visitava a l'Hospital Clínic, va poder adquirir uns coneixements que van ser molt inte-ressants i enriquidors. Molt generosament va pensar en el fet de compartir-los amb les companyes i per això va demanar permís a l'hospital i, ells van col·laborar facilitant-nos material per poder ensenyar en què consisteix una alimentació sana i equilibrada.

Musicoteràpia: A la la Fira de Gent Gran de l'Hospitalet de l'any 2009 van trobar un tècnic en Musicoteràpia, Luis Fernando So-lano. Amb la música, va fer treballar l'atenció, la memòria i el ritme de manera divertida i alegre.

Risoteràpia: L'any 2011 es van oferir unes voluntàries per fer unes sessions de teràpia amb el riure (*Risoteràpia*). Això va permetre desfer nusos emocionals alliberant endorfines, hormones del be-nestar i de la felicitat. Treballen amb música, cançons, jocs i fan treballar tots els sentits per tal de relaxar-se i divertir-se tant com sigui possible. La respiració i la relaxació són molt importants per fer front a aquesta patologia.

Relaxació: A més de la Musicoteràpia, ara hi ha el taller de Rela-xació. Hi ha persones que tenen molt dolor i ni tan sols poden dor-

mir. Així que aprendre a relaxar-se, a respirar i a fer treballar la ment pot ajudar a aturar els pensaments negatius, els quals són perjudicials.

Durant el 2012 s'han fet aquests tallers de curta durada:

- Taller de respiració.
- Taller d'Automaquillatge: descobreixo el meu atractiu.
- Taller d'Intel·ligència Emocional.
- Taller d'Autoestima.
- "Dime de dónde vienes y te diré quién eres".
- Taller de Herbes remeieres.
- Taller de massatge facial.

Molts d'ells impartits pel personal del CAID

Xerrades de salut: La fibromiàlgia. La son. L'alimentació. La sexualitat Les herbes remeieres. Reiki, etc. D'àmbit legal: les pensions, els maltractaments... Familiars: la comunicació, la importància de dir no, etc.

Interrelació amb altres grups.

Des de fa uns set anys pertanyen al Consell de Salut de la ciutat. És un òrgan que forma part de moltes associacions que tenen a veure amb la ciutat, tals com associacions de veïns, associacions

72) DONES DE L'HOSPITALET, AGENTS DE CANVI SOCIAL

de malalts i de discapacitats de tot tipus, els ICS, i el mateix Ajuntament. Aquest Consell mira de trobar solucions als problemes que pugui tenir la ciutadania de l'Hospitalet. Arran d'això han establert relació amb altres associacions i col·lectius de la ciutat; són aquests:

AECC (Asociación Española Contra el Cáncer): participen conjuntament en un taller de Musicoteràpia per reunir un nombre suficient de persones i poder realitzar així un taller sostenible per a ambdues associacions, a més d'altres iniciatives i xerrades d'interès comú.

Associació de Veïns del Centre: han col·laborat amb la recollida de signatures per lluitar contra les retallades en sanitat i educació.

Associació de Vídues de l'Hospitalet: van anar a la seu d'aquesta associació a fer una conferència sobre la Fibromiàlgia, Fatiga Crònica i Síndrome de Sensibilitat Química Múltiple.

Associació de Veïns de Bellvitge: van demanar que els impartissin una conferència sobre les seves patologies. Les dues associacions van celebrar plegades el Nadal amb un recital de la Coral Dones de Can Serra.

Centre d'estudis de l'Hospitalet: els ha pernès, a través de la seva activitat "Les dones teixim el nostre futur", tenir contactes amb altres grups de dones. La unió amb altres dones ha fet que poguessin conèixer altres realitats d'altres grups de dones de l'Hospitalet.

Centro Extremeño: van amenitzar el cinquè aniversari i participen en les festes d'ambdues associacions.

Creu Roja de l'Hospitalet: han fet diversos plans conjunts de recollida de sabons i aliments per a persones necessitades.

Consell de Salut de l'Hospitalet: aquest organisme està format per diverses entitats de l'àmbit de la salut de la ciutat. Atén les necessitats, les queixes i les particularitats de cada persona per procurar que el sistema sanitari i de salut de la nostra ciutat funcioni millor.

Grup de Botiguers de Centre i Sant Josep: en una Fira d'Entitats van contactar amb ells per mirar d'organitzar una cistella solidària. Molts dels seus socis van col·laborar amb diferents articles de les seves pròpies botigues.

També participen en festes i diades diverses:

74) DONES DE L'HOSPITALET, AGENTS DE CANVI SOCIAL

Festa de la Diversitat: amb els Grups de Dones de l'Hospitalet, *Les dones teixim el nostre futur*.

Dia de Sant Jordi: oferint roses confeccionades per les dones en una Diada tan significativa a la ciutat.

Diada de l'Onze de Setembre: amb una ofrena floral.

Botigues al Carrer: instal·len una taula informativa i fan una exhibició de tai-txi.

Taula informativa del Dia Mundial de la Fibromiàlgia.

Des dels primers anys de la seva fundació, l'associació ha rebut subvencions de l'Ajuntament. També han rebut aportacions en espècies de "la Caixa": caramels per als tallers, bosses de plàstic i material d'oficina. Les guardioles també són una bona font de finançament; serveixen per fer alguna activitat esporàdica. Cada taller té una encarregada i una suplent per passar llista, comprovar que tot funcioni, cobrar els rebuts, etc.

El local d'aquest grup és propietat de l'Ajuntament; és compartit, tot i que aquest òrgan es fa càrrec de les despeses de llum, aigua, etc. Això és un gran avantatge.

Des de l'any 2006, la psicòloga Stella Clemente, en quant tècnica del GAM, col·labora amb el grup. Sense els seus serveis, moltes persones no haurien assolit els nivells d'acceptació de la malaltia, de les seves limitacions i del paper que juguen els amics i la família en tot aquest procés d'acceptació. Un altre col·laborador és Ramón Castellano, que es va oferir a ensenyar rutines bàsiques del tai-txi-txuan com a mètode terapèutic.

La M. Carmen Burón va ser la primera dona que va esdevenir un referent per al grup, ja que va ser la primera coordinadora. Tot i que s'hi va estar poc temps (menys de dos anys), amb ella es van iniciar els tallers i l'acollida de les noves sòcies.

Després va arribar la M. Alícia Sorribes com a nova coordinadora, però de seguida es va adonar que ella sola no podria fer-se càrrec

de tot i va demanar ajuda a dues companyes més, la Paquita Novillo i la Montse Honrubias, que són les més antigues a l'Associació. Totes dues ja oferiren el seu suport a la M. Carmen Burón, fet que va facilitar les coses.

La M. Alícia Sorribes és monitora voluntària en el taller d'Alimentació Saludable i en el de Memòria; porta els comptes de l'Associació i és un referent com a model de superació. Entre totes tres fan les tasques de coordinació de la delegació.

La Paquita Novillo va ser la que va pensar que seria possible una delegació a l'Hospitalet. És un referent, ja que la seva lluita per millorar el grup és constant. Ens representa al Consell de Salut de la ciutat i porta totes les nostres inquietuds i problemes al Consell i al Ple Municipal.

La Montse Honrubias és una de les més antigues de la delegació. Quan va arribar, de seguida es va implicar en les tasques de suport a l'Associació. Té la responsabilitat de representar el grup en el grup de Dones del Centre d'Estudis de l'Hospitalet. A més, fa de monitora al taller de relaxació.

La Isabel Parra ha aportat el seu treball i la seva alegria. És una persona que té un caràcter, una preparació i una actitud adequats per donar suport a les seves companyes. Tot i que, a causa de la seva delicada salut, molts cops no la tenim entre nosaltres, el seu exemple sempre és un referent.

La Maribel Mari, pel seu treball, esperit de superació i actitud d'ajudar els altres, és un exemple a l'hora de superar adversitats. Dinamitza i controla la biblioteca de l'Associació.

La Marta Antón és un clar testimoni de tot allò que es pot fer en el grup. Ella és la que va arribar a l'Associació en pitjors condicions. Ho féu acompanyada d'una Assistent Social perquè no podia fer-ho tota sola. Avui dia treballa, es fa càrrec d'una germana disminuïda i col·labora en les feines de la llar.

2007. Grup de Dones Collblanc-Torrassa

Orígens del grup.

El naixement oficial del grup va ser l'any 2007. La presidenta, Montserrat Parejo, el va presentar com un grup de dones amb moltes ganes, empena i il·lusió. No obstant això, l'origen del grup va ser anterior a aquesta data. L'any 2005, a través del Pla Integral de barri C-T, un grup de dones va tenir l'oportunitat d'opinar sobre la seva visió dels carrers, d'imaginar el parc que volien per passejar els seus nens i nenes, etc. Es van adonar que, vist amb ulls de dones, tot semblava més humà, equitatiu i equilibrat. Tenien moltes idees per aportar.

Més tard, dins el Projecte "Equitat de Gènere", el Punt de Dones va obrir aquest espai setmanal que necessitaven. En aquelles primeres trobades i amb les activitats que realitzaven van aprendre a compartir, a escoltar-se i a opinar en veu alta.

Després d'aquests inicis, el grup de dones va començar a caminar sol. Actualment, aquest grup el formen unes quaranta sòcies, d'edats entre 30 i 60 anys. La trobada de les dones, de moment, és setmanal, en un local compartit de l'Hotel d'Entitats del barri. Un objectiu de cara al futur és poder gaudir d'un espai propi que puguin dotar de caràcter personal.

Les sòcies del grup paguen una quota anual i la part corresponent a les diferents activitats. L'Ajuntament els dóna una subvenció.

Objectius.

Alguns dels objectius d'aquest grup són els següents: la formació com a dones actives, buscar el propi creixement humà i personal, intercanviar i aportar coneixements a altres dones i aprendre participant i escoltant.

Dins l'espai comú de convivència en igualtat, reivindiquen la seva capacitat de transformació social envers aquesta igualtat a través d'accions com ara aquestes:

- Impulsar i fer possible la presa de decisions en temes socials del barri i prendre-hi part.
- Aportar la seva col·laboració i presència en les trobades i actes del barri en temes d'interès per a les dones. Treballar en accions que les representin com a grup.
- Participar en la detecció i solució de situacions d'injustícia i necessitats del barri, cercant alternatives que permetin superar-les, a través de la comunicació i l'experiència dins i fora del grup.
- Fer de pont de doble sentit per apropar els serveis municipals –entre altres recursos– a les dones del barri. I, alhora, ser transmissores de la veu, les demandes i el sentir de les dones de Collblanc-Torrassa per afavorir la seva difusió.

Activitats.

S'han fet conferències sobre salut i cura de la dona, han anat a visitar el Museu d'Història de l'Hospitalet i diverses exposicions, han tingut la visita dels Mossos d'Esquadra per explicar-los tota l'operativa al voltant de la violència de gènere, han col·laborat en programes de TV i ràdio, han fet classes de ioga, han gaudit d'activitats lúdiques en grup i vídeo fòrums sobre temàtiques d'interès.

78) DONES DE L'HOSPITALET, AGENTS DE CANVI SOCIAL

!!!QUE DISTINTA ESTA REVISTA!!!

El Grup de Dones de Collblano - La Torrassa us convida a la representació de l'obra de teatre "!!!QUE DISTINTA ESTA REVISTA!!!"

Lloc: Centre Cultural de Collblano - La Torrassa
(C/ Mare de Deu dels Desemparats, 87 - L'H)

Data i hora: Divendres 15 de juny a les 18.30

Han col·laborat, juntament amb altres entitats, en els diferents projectes i activitats socials del barri, tals com la Diada de la Diversitat; les celebracions relacionades amb la dona: Diada Internacional contra la Violència vers les Dones; Dia Internacional de la dona treballadora; etc.

S'han fet tallers de memòria a càrrec d'una pedagoga i tallers de teatre. En aquesta darrera activitat s'hi impliquen la majoria. Les obres assajades es representen a final de curs al Centre Cultural Collblanc-La Torrassa.

Una activitat interessant va ser poder oferir a tothom l'espai del grup per elaborar un *collage* sota el lema "Gota a gota fem un mar d'igualtat". La participació de les dones del barri va ser nombrosa i va donar l'oportunitat al grup de fer-se conèixer. Els missatges, resums, contenia els desigs següents: pau al món; no a la violència de gènere; responsabilitat en l'educació, i compromís i esforç col·lectiu per millorar la societat. I aquest és el compromís del grup: treballar en aquestes temàtiques.

Un exemple reeixit de la dinàmica d'un grup de dones és la presentació que van fer al Barrades i que exposem a continuació:

EL NOSTRE OBJECTIU DE FUTUR: CRÉIXER

Per al Grup de Dones Collblanc-Torrassa és un orgull poder parlar del seu futur davant de tots els grups de dones de la ciutat amb una llarga trajectòria i de les quals estem aprenent sempre que tenim l'oportunitat de trobar-nos. És evident que, davant dels anys d'experiència de totes elles, a nosaltres no ens resta altra cosa que APRENDRE del seu passat i present i COL·LABORAR al màxim per construir el nostre futur.

Si ens permeteu, fent un símil amb l'ésser humà (i no trobaríem cap moment millor que aquest per a utilitzar aquesta expressió tan maternal, trobant-nos entre dones orgulloses d'haver viscut aquest sentiment), el nostre grup s'està ALLETANT. S'està NODRINT de tot el que està vivint: dels altres grups de dones (cada un en el seu moment d'evolució) amb els seus consells i experiències; de les institucions, amb el seu

suport i col·laboració; de la frenètica activitat associacionista del nostre barri i, per descomptat, de totes les dones que formem el grup i que amb les nostres opinions i vivències ens anem enfortint, alimentant i creixent. Falta molt per arribar a ser un grup adult. Hem de passar per moltes etapes i experiències en segur, que de tot en sortirem enfortides.

Les dones de C-T hem arribat al grup amb diferents necessitats i interessos, però ens hem trobat perquè tenim un OBJECTIU COMÚ: volem dedicar una part del nostre temps a CONSTRUIR petits grans projectes i, sobretot, a GAUDIR dels bons moments que compartim durant aquest procés.

Per tant, el que volem comunicar amb aquestes paraules és que el nostre futur s'ha de construir assumint PETITS RISCOS. Ens hem de complicar una mica la vida, sí senyores. Ens hem de comprometre, estar segures que defensem amb entusiasme el que és just.

Les lleis ens atorguen igualtat. Les dones som la meitat de la població i les opinions, hàbits de consum i coneixement que aportem a la societat són indispensables. Per això també hem de demanar a les institucions i als polítics més compromís i recursos per ajudar-nos a assolir els nostres objectius.

Per descomptat, el GDCT no pot canviar moltes de les situacions injustes que veiem cada dia vers les dones. Però sí que pretén POTENCIAR l'opinió crítica de cada una de les dones que formen el grup. Això vol dir evolucionar individualment sabent-nos escoltar, sentint-nos més segures de nosaltres mateixes, més comprensives envers les altres, sabent defensar les nostres idees i compartir-les amb la resta. I a més a més, volem COMPARTIR aquest creixement personal amb el major nombre de persones (dones i homes) del nostre entorn, del nostre barri, de la nostra ciutat.

Amb tot el que hem dit sembla que no hi haurà espai per a la diversió i l'entreteniment. Evidentment que sí: hem de tenir temps per riure, ballar, explicar acudits, gaudir... però ho farem amb l'objectiu de construir en positiu la nostra consciència de dones.

No podem perdre l'oportunitat que ens ofereix el fet de trobar-nos, fer activitats lúdiques conjuntes per caminar endavant amb el nostre desenvolupament personal i social i la defensa dels nostres drets.

Gaudir de petits moments per aconseguir grans coses. Potser hauríem de dir "gaudir de grans moments per aconseguir petites fites". Tant se val. Perquè, com hem dit, no podem canviar el món, però anirem afegint els nostres granets de sorra a aquells que vosaltres ja heu anat posant durant aquests anys de feina per ajudar a enfortir la presència de la dona a la ciutat de l'Hospitalet.

D'aquesta manera, quan el que hem proclamat avui que volem que sigui el nostre futur... sigui ja el nostre passat, el GDCT podrà repetir el que diu el Consell de les 13 àvies, 13 dones indígenes que ens regalen la seva saviesa: "EL PASADO NO ES UNA CARGA, SINO UN ANDAMIO QUE NOS TRAE HACIA EL PRESENTE" i nosaltres afegiríem: "Y CON EL QUE PODEMOS CONSTRUIR EL FUTURO".

Moltes gràcies.

2010. Grup Candel'Hart de Bellvitge

Orígens del grup.

Candel'Hart és una associació cultural de Bellvitge constituïda com a tal fa dos anys. L'Associació sorgeix de la necessitat d'un grup de veïns i veïnes de formalitzar la seva situació com a grup, ja que ja feia més de tretze anys que es trobaven de manera informal, compartint una afició comuna: la pràctica de la pintura amateur.

Aquest ha estat el punt de partida per anar repensant el nostre paper com a entitat cultural, de manera que la pintura s'ha convertit en una de les activitats del col·lectiu, però no pas en l'única.

Objectius.

Candel'Hart vol esdevenir un lloc des d'on es puguin entendre els processos creatius, tenint present que constitueixen una part vital dels processos de construcció de la ciutat. L'Associació vol construir un discurs crític i propositiu entorn de les pràctiques culturals i artístiques, tant a nivell de districte com de ciutat i dialogar amb altres experiències i iniciatives del camp professional de l'art.

El nostre objectiu és poder consolidar un espai propi i de referència per compartir aquestes inquietuds, construir-ne de noves i augmentar la nostra incidència entorn de les polítiques culturals de l'Hospitalet.

Activitats.

L'Associació desenvolupa diferents línies de treball i activitats:

Espai de formació contínua: el taller de pintura és un espai de creació i formació contínua on cada persona pugui desenvolupar les seves inquietuds i compartir-les amb el grup, respectant els processos personals d'aprenentatge i fomentant el transvasament de coneixements des de les diferències.

Tallers puntuals: tallers amb diferents experts o expertes que donen a conèixer, en sessions puntuals d'un a tres mesos, eines i tècni-

ques concretes per tal de desenvolupar més endavant projectes on aplicar-les. Els darrers tallers que hem portat a terme han estat d'enquadrernació, serigrafia i còmic.

Exposicions: més enllà del format clàssic d'exhibició, darrerament, hem intentat convertir el moment expositiu en un parèntesi dins el procés de creació, a partir del qual repensar amb els altres la nostra pràctica i enriquir-la amb aportacions externes.

Projectes de creació i col·laboració amb altres entitats:

Prototips en codi obert: projecte de col·laboració amb la Fundació Antoni Tàpies. Prototips convida diferents col·lectius a apropar-se a l'arxiu de la Fundació Antoni Tàpies per encetar diferents línies d'investigació i de creació.

Vivimos en Bellvitge: projecte de recerca i de creació serigràfica al voltant de la memòria del barri de Bellvitge dins la plataforma d'intercanvi *Aula a la deriva*.

Breviari: redacció col·lectiva d'un breviari sobre pràctiques de la cultura independent amb l'Ateneu Santboià, l'Ateneu Enciclopèdic Popular de Barcelona, Can Batlló i l'Ateneu Candela.

Xerrades, presentacions i espais de debat: formant part de la nostra tasca, intentem fomentar la trobada amb diferents convidats que

promouen el debat entorn de temes d'interès. Darrerament hem comptat amb Manuel Delgado en una activitat per a les festes de Bellvitge 2012 o amb Alejandro Cevallos del Centre d'Art Contemporani de Quito, amb una xerrada sobre art comunitari.

Interrelació amb altres grups.

Candel'Hart vol treballar en xarxa amb altres col·lectius, experiències i persones del camp de l'art i altres disciplines que puguin enriquir i construir una visió complexa del territori. Per això ens van interessar pel projecte *Bellvitge50* impulsat per l'Associació de veïns de Bellvitge i pel Centre d'Estudis de L'Hospitalet. A més, compartim els nostres processos de treball dins la Plataforma *Aula a la deriva* amb l'Ateneu Santboià, el grup cosir i xerrar de Ripollet, l'Associació de dones del Camerun, El Centre d'Art Torre Muntades i Can Batlló.

També hem establert relacions amb un grup de dones del Centre Cultural del Prat, el Col·legi Pare Enric d'Ossó, el Centre d'Estudis Jaume Balmes i l'IES Bellvitge.

Dins el camp de l'art mantenim un treball continu amb la cooperativa La Fundición i un treball puntual amb entitats com la Fundació Antoni Tàpies, comissaris com Oriol Fontdevila, col·lectius com Sítsize i artistes com Jessica Espinoza, Marcos Prior i Efrén Álvarez. Febrer del 2012: Carnavals a Bellvitge; els veïns i les veïnes reivindiquen l'obertura del CAP La Marina amb petos serigrafiats en un taller realitzat per Candel'Hart dins la mostra *Vivimos en Bellvitge*.

2010. Centre d'Estudis de l'Hospitalet: "Les dones teixim el nostre futur"

Orígens del grup.

El Consell Municipal de Dones, creat l'any 2008 necessita un espai adient per trobar-se, principalment tots els grups de la ciutat que l'integrem i que duem a terme les diferents activitats, i per fer possible la nostra incidència en la transformació d'aquelles coses que

ajuden a obrir nous horitzons, amorosir molts dolors i escriure la nostra història. Les trobades del Consell Municipal de Dones i els respectius grups de treball es feien sota l'aixopluc del CAID.

Any rere any intentàvem que les nostres trobades i commemoracions tinguessin una incidència pública i, gràcies al Consell Municipal, coordinat per la Regidora Dolors Fernández, això va ser possible i va tenir lloc en dates pròximes a la festa del 8 de març del 2010 i al 25 de novembre, Dia Internacional contra la Violència de Gènere. En coordinació amb el grup d'urbanisme de l'Ajuntament de l'Hospitalet, es va recollir la nostra proposta de donar nom de dones al CUAP (Centre Urgències d'Atenció Primària), que recorda a la PURA FERNÁNDEZ, lluitadora del barri de Bellvitge de la nostra ciutat i, també, a partir d'aquell any, dos carrers de la ciutat porten el nom de dues dones més, HANNAH ARENDT i MILEVA MARIC, filòsofa i científica, respectivament, que van enriquir el saber de la nostra actuació, en tant que dones, arreu del món.

Aquestes activitats van anar creant consciència de la bona coordinació dins el Consell Municipal de Dones, la qual cosa faria possible l'aplegament de les diferents organitzacions femenines de la ciutat.

Objectius.

El Centre d'Estudis, amatent a tot allò que possibilita la recerca de la història de la ciutat, ens va oferir el seu espai i, a partir d'aquest fet, va sorgir el Grup de Dones "TEIXIM EL NOSTRE FUTUR".

Pertany a la xarxa d'investigació històrica de la ciutat i facilita contactes entre les associacions de dones. Com a fruit d'aquestes reunions, hem participat des del 2010 en la Festa de la Diversitat, punt de trobada de la realitat plural de l'Hospitalet que va creant graus d'integració i coneixement mutu entre les persones que hi vivim, fent possible, d'una manera festiva, d'anar descobrint molts grups amb les seves activitats que treballen per un Hospitalet que faci honor al nostre símbol ciutadà: "L'ACOLLIDORA".

Activitats.

Els últims anys, en el mes de març s'han organitzat taules rodones al Centre Cultural Barradas. La primera vegada, el 2010, reflexionant

sobre "EL NOSTRE PASSAT, EL NOSTRE PRESENT I EL NOSTRE FUTUR". Una popular exposició de murals, expressava el passat de les nostres associacions.

El present feia possible reunir-nos per repassar la nostra història.

El futur fou la lectura d'un MANIFEST que expressava, per una banda, el nostre pensament, pel que fa a les injustícies del present, i, per l'altra, els nostres somnis de futur. El manifest es va elaborar entre totes. Deu línies escrites per cada associació que s'encapçalaven amb aquestes paraules: NO ESTEM SOLES; ENS AJUDEM.

Des del Centre d'Estudis de l'Hospitalet continuem treballant en temes relacionats amb la història i l'actualitat de les dones, tirant endavant així el projecte iniciat l'any 2008 "LES DONES DE L'HOSPITALET TEIXIM EL NOSTRE FUTUR". Continuant amb la línia de recerca, tot aprofitant la consolidació d'aquest nou grup, s'obren tres projectes amb la voluntat d'analitzar el paper de les dones en les transformacions socials del segle XX i principis del XXI a la nostra ciutat. Són aquests:

- **Dones singulars**, de l'Hospitalet o vinculades a la ciutat que han destacat en el món de la literatura o en altres àmbits. Volem saber quina ha estat la seva motivació, quines dones han estat les seves referents i quines perspectives de futur tenen.
- **El treball de les dones**. Volem reconèixer el tipus de treball que feien i fan les dones a l'Hospitalet. Es farà una recerca per recuperar el seu protagonisme a la indústria tèxtil. L'objectiu final és mostrar la informació recollida en una exposició.
- **Història de les Associacions de Dones de l'Hospitalet**. Volem subratllar la importància del teixit associatiu de les dones i donar valor al seu paper en la transformació i el progrés social de l'Hospitalet.

El segon any, el 2011, el tema fou "ELS NOSTRES REFERENTS".

Per començar, es va presentar un PowerPoint que feia visible les dones del passat i els espais que volíem constatar en el present.

Les dones que hi havia a la taula rodona per al debat eren les següents:

- Referent polític: Nuria Marín Martínez
- Referent esportiu: Maria Ollé Roca
- Referent artístic: Xaro Castillo Giménez
- Referent literari-educatiu: Julia Costa Coderch
- Referent empresarial: Rosa Gironés Boera
- Referent feminista: per raons de salut no va poder assistir-hi.

Coordinava la taula Pilar Massana Llorens, presidenta del Centre d'Estudis de l'Hospitalet.

TAULA RODONA A LA SALA BARRADAS
"Les dones de L'Hospitalet obrim camí"

Organitzat pel Centre d'Estudis de L'H amb motiu del Dia Internacional de la Dona: "Les dones de L'H teixim el nostre futur"

Paraules de PILAR MASSANA, Presidenta del Centre d'Estudis en la presentació de la taula:

*"Bona tarda.
Com a presidenta del CELH, em fa molt goig celebrar un any més el Dia Internacional de la Dona Treballadora.*

Avui, en aquesta taula, ens acompanyen cinc dones que representen activitats ben diverses. Tenim la Júlia Costa, mestra i escriptora; la Charo Castillo, artista plàstica del TPK; la Maria Ollé, esportista; la Rosa Gironès, emprenedora, i la Núria Marín, política i alcaldesa de l'Hospitalet.

Excusem la participació d'una representant del moviment feminista, que s'ha disculpat per motius de salut.

Els demanem a cada una que, en pocs minuts, ens expliquin com han dut a terme l'activitat i amb quines dificultats i satisfaccions s'han trobat.

Amb les components d'aquesta taula i amb les fotografies que hem visionat fa un moment, volem posar de manifest,

volem fer ben visible, que entre nosaltres hi ha dones que són referents per a moltes altres persones. No hi ha un únic model de dona, sinó que cada una ha de trobar el seu lloc i la seva realització en la societat; d'una manera o altra obrim camí.

Us agraeixo per endavant el fet d'haver acceptat la invitació del CELH i que ens vulgueu fer compartir un trosset de les vostres vides.

En nom del CELH, moltes gràcies."

REFERENT POLÍTIC: NÚRIA MARÍN MARTÍNEZ

"Bona tarda. Benvinguts i benvingudes a l'acte "Les dones de l'Hospitalet obrim camí", en el marc dels actes amb motiu del Dia Internacional de la Dona. Sens dubte, una excel·lent oportunitat per a reflexionar en quin punt ens trobem les dones, però també d'on venim i cap on ens dirigim.

Abans que res, voldria dir-vos que em sento molt a gust en un auditori com aquest, format per dones de la ciutat, i també, per què no dir-ho, per algun home.

Dones de totes les edats, de tots els barris, de professions diverses, que compartim una mateixa visió de gènere.

Perquè som en el segle XXI, però encara queda molta feina per fer per aconseguir la igualtat d'oportunitats entre la dona i l'home; per eradicar les diferències; per posar fi a la violència de gènere, que és un dels mals de la nostra societat; per millorar la qualitat de vida de les dones i del seu entorn mitjançant un model de convivència social basat en la no-discriminació i l'eradicació d'estereotips sexistes.

Hem avançat molt, però encara queda molta feina per fer, molts objectius per assolir. I per això hem de continuar treballant en tots els àmbits: l'escola, el teixit associatiu o l'àmbit laboral.

En aquest darrer camp, deixeu-me que parli de la importància del talent femení, un talent que s'ha fet evident en tots i cadascun dels àmbits professionals. En l'actual context de crisi no podem permetre que es faci ni un pas enrere en la igualtat entre dones i homes. I el talent femení és una oportunitat més per guanyar el futur.

Les dones volem gaudir en plenitud dels nostres drets i decidir lliurement el nostre futur en condicions d'igualtat, perquè, malgrat els avenços fets, existeixen encara obstacles que dificulten que la igualtat sigui realment efectiva. Millorar les condicions de vida de les dones i aconseguir la seva participació activa significa viure en una societat més justa, solidària, lliure i democràtica.

Tinc la satisfacció de poder dir que l'Hospitalet, en aquest camp, ha estat i és una ciutat capdavantera. Enguany fa 25 anys que es van posar en marxa les primeres polítiques municipals per a la igualtat d'oportunitats entre dones i homes. Des de la creació, el 1986, del Centre d'Atenció i Informació a la Dona (CAID), aquest ha portat a terme una important feina pel que fa a les polítiques per a la igualtat

entre dones i homes. Ha estat i és un centre pioner i de referència pel que fa al treball a favor de la dona.

El Programa Municipal de la Dona desenvolupa quatre línies de treball: l'activitat assistencial –amb una mitjana anual de 3.500 visites fetes a les diferents professionals del centre–; la intervenció comunitària –durant l'any 2010 s'han dut a terme un total de 90 tallers adreçats a l'alumnat dels instituts de la ciutat, en els quals han participat 1.751 nois i noies–; el servei de documentació i recursos, i el de docència.

Ara, des de fa uns quants mesos, compta amb un nou equipament, la masia de Can Colom, també a Santa Eulàlia, unes instal·lacions molt més grans i més ben condicionades que els permetran de posar en marxa noves iniciatives i nous projectes.

Precisament aquest dissabte, i coincidint amb els 25 anys de polítiques municipals per a la igualtat d'oportunitats, Can Colom celebra una jornada de portes obertes. Vull aprofitar l'ocasió per a convidar-vos a visitar i a conèixer aquest nou espai, el qual vol contribuir a fer de l'Hospitalet una ciutat amb més igualtat entre dones i homes.

Un equipament des del qual volem continuar treballant contra la desigualtat de gènere i promovent polítiques i accions per garantir la igualtat d'oportunitats en tots els àmbits i totes les administracions.

Precisament en el darrer Ple Municipal es va aprovar el Pla d'igualtat entre homes i dones de l'Ajuntament (2011-2015), que conté les línies estratègiques que s'han de desenvolupar per a aconseguir la plena igualtat. Incorporar aquests criteris d'igualtat en la gestió interna ens permetrà tenir unes organitzacions més equitatives i justes.

Moltes gràcies."

REFERENT ESPORTIU: MARIA OLLÉ ROCA (Llicenciada en Educació Física i Entrenadora d'Alta Competició de Gimnàstica Artística Femenina i Jutge Internacional)

"Vaig néixer un 21 de juliol de l'any 1954, al carrer Roselles, 33 del barri Centre. Els meus pares tenien un taller de bicicletes a sota casa, "CICLOS BENITO", i jo a quatre anys ja corria pel carrer amb bicicleta.

Amb el temps, la meua afició a l'esport va anar creixent; jugava a pilota al carrer, patinava, etc.; això en aquells temps em va crear el sobrenom de xicotot, perquè no estava ben vist que una nena jugués a més jocs de nois que de noies. A mi, les nines i les cuinetes m'agradaven, però no excessivament.

A 10 anys vaig iniciar el Batxiller Elemental a l'escola Casal dels Àngels de Santa Eulàlia i allà és on vaig tenir el meu primer contacte amb l'esport de veritat. El pati era una pista de bàsquet i em van iniciar en aquest esport; estem parlant de l'any 1964. Però també m'agradava fer tombarelles, rodes, verticals; en definitiva, doblegar-me de cap per avall.

A l'Hospitalet la gimnàstica artística femenina no existia, però a Cornellà en el Gimnàs Municipal se'n feia. Amb 12

anys vaig aconseguir que, dos dies per setmana, els meus pares em deixessin anar amb el Carrilet fins a Cornellà a entrenar, o sigui, que ja combinava el bàsquet amb la gimnàstica.

Vaig estar combinant els dos esports fins al juny de 1971. Haig d'agradir al meu entrenador, el senyor Lluís Martínez, el fet que m'inculqués l'esport de la gimnàstica i em proposés d'estudiar Educació Física.

En aquells anys el règim era franquista i encara no hi havia cap Universitat on poder estudiar la carrera d'Educació Física, ni a Madrid, ni encara menys a Barcelona, com es va fer més tard . Si volies obtenir el títol d'Instructora d'Educació Física havies d'anar a fora de Catalunya. El curs durava un any, i l'escola més a prop era a Santander. Les altres, una a Galícia i l'altra a Andalusia.

Quan amb 17 anys vaig plantejar als meus pares la possibilitat d'anar a Santander, la primera resposta del meu pare va ser No. Anar a Santander, en aquells temps, era per a ells anar molt lluny, però la meva mare va insistir i, al final, ho vaig aconseguir. O sigui, que a principis del mes

d'octubre de 1971 vaig sortir de l'estació de França cap a Santander.

Vaig tornar el mes de juny de 1972 i pel setembre del mateix any vaig incorporar-me com a monitora en el Servei d'EF Municipal de l'Ajuntament de l'Hospitalet. Al principi impartíem les classes d'EF al pavelló Pius X, l'únic que hi havia en tota la ciutat; les escoles també hi venien a fer classes d'EF.

Pel juliol de 1973 es van fer els primers Cursets d'Estiu, els que ara anomenem Casals d'Estiu o Campus d'un esport en concret.

Amb l'entrada del regidor d'Esports, Francesc Codina, l'any 1974 es va crear el Patronat Municipal d'Esports. El mateix any es van inaugurar deu ESCOLES públiques d'EGB –que ara són de Primària– en diferents barris de la ciutat, amb unes bones instal·lacions esportives. A les escoles Busquets, Pompeu Fabra, la Marina etc., hi havia un gimnàs i una o dues pistes esportives.

Els monitors de l'Ajuntament vam començar a impartir classes d'Educació Física en aquestes escoles i després es van incorporar a la pista del Gasòmetre a Santa Eulàlia i a la pista del Butano a Bellvitge.

En el curs 1974-1975 es va posar en funcionament l'Escola Esportiva Municipal en horari extraescolar. I aquí va començar la modalitat de gimnàstica artística a la ciutat.

Mentrestant, jo aprofitava l'ocasió per a anar cada estiu a Madrid per treure'm el títol d'Entrenadora Nacional de Gimnàstica Artística.

La temporada 1977-1978 el Club Natació l'H., gràcies al senyor Garcia Guevara, em va oferir la tasca d'encarregar-me de la secció de gimnàstica artística de l'entitat i vaig estar al club fins al novembre de 1986.

A partir d'aquest moment, la meva feina fou la de monitora de l'Ajuntament de 9 a 17 h. De 17.15 a 21 h em dedicava a la meva passió: fer d'entrenadora de gimnàstica artística en horari extraescolar. Resumint, que, entre una cosa i l'altra, cada dia estava vinculada a l'esport durant dotze hores.

Amb els pocs mitjans que teníem en comparació a altres clubs que ens enfrontàvem en les competicions, primer a nivell català i després a nivell espanyol, haig de dir que vàrem obtenir molt bons resultats durant aquests anys en les diferents categories.

De l'any 1980 ençà, sempre hi va haver gimnastes de l'H. dins l'equip de la Selecció Catalana que competia en el Campionat d'Espanya de Seleccions Autònòmiques, i cada any participàvem en els Campionats de Catalunya per categories i Campionats d'Espanya.

Les meves vacances de Nadal, Setmana Santa i estiu eren concentracions a Madrid, perquè sempre hi havia alguna gimnasta del club convocada en alguna categoria per a la selecció espanyola.

El juliol de 1984, contra pronòstic, Olga Reinoso, la gimnasta del Club, va aconseguir el Campionat d'Espanya Júnior, després d'enfrontar-se a les millors gimnastes de la categoria, entre elles les gimnastes del CAR de Madrid, companyes a la Selecció Espanyola. Aquell mateix any vam participar en el Memorial Joaquim Blume a Barcelona.

Tots aquests èxits ens van portar a competir en diferents països europeus.

La FCG em va nomenar professora del Centre de Promoció de la Gimnàstica, al CN L'H., i vaig exercir aquesta tasca des de l'any 1980 fins al novembre de 1986.

En els anys 1981 i 1983 vaig rebre la distinció de Medalla d'Argent en la categoria d'entrenadora de la FCG.

La primera gimnasta de l'H. que va participar en un Campionat d'Espanya va ser la Nani Gordillo, actualment entrenadora del Club Gimnàstica l'H.

Novembre de 1986

Després de veure el nivell tècnic al qual havíem arribat i sense perspectives de futur en el Club, vaig decidir acceptar l'oferta d'un gimnàs de Sabadell per a continuar pujant el nivell. Em van seguir quatre gimnastes de l'H. que ja estaven a nivell nacional.

O sigui, cada dia cotxe ple de gimnastes fins a Sabadell i retorn a casa seva.

Però la llavor de la gimnàstica ja estava plantada a l'H. Una de les gimnastes del Club que ja s'havia retirat, l'Alícia Gil, va iniciar la modalitat de gimnàstica a l'entitat AESE de Santa Eulàlia.

Vaig continuar el meu camí com a entrenadora, aprenent cada dia més i aportant a les meves gimnastes una tècnica millor.

El setembre de 1990 em van seleccionar cinc gimnastes per a incorporar-se al Centre de Tecnificació de la Fuixarda de la Federació Catalana de Gimnàstica. FCG.

Vaig deixar Sabadell i em vaig incorporar a l'equip d'entrenadors de la FCG a la Fuixarda.

Els objectius d'aquest centre ja no eren quedar Campiones d'Espanya, sinó col·locar gimnastes a la Selecció per participar en els Campionats d'Europa, del Món i Jocs Olímpics. I ho vam aconseguir. Vàrem participar en els diferents campionats d'Europa i del Món.

Dues gimnastes es van classificar a Olímpics d'Atlanta, el 1996, i dues més a Sidney 2000. En la prova Pre-olímpica al Sant Jordi de l'any 1991 a Barcelona en les modalitats

de gimnàstica masculina i femenina. Vam participar en l'Olimpíada del 1992 a Barcelona; vaig assumir les responsabilitats de la preparació de les gimnastes participants en la Cerimònia d'obertura i em vaig fer responsable de la preparació de la Sala de competició i resultats del Sant Jordi en la modalitat de Gimnàstica Artística masculina i femenina.

Jutgessa

Des de l'any 1997 sóc jutge internacional i he participat en diferents competicions a nivell català, nacional i internacional:

- *Jocs JOJE Múrcia 2001*
 - *Jocs Mediterranis, Almeria 2005*
 - *2000-2008 Membre de la Junta de la FCG com a Vocal de Jutges*
 - *2009-2011 Membre del Comitè Tècnic de la UCEC.*
- Formació: Des de l'any 1984 fins ara. Entrenadores i Jutgesses.*

Agraïments

- *A la meva família: pares, Benito i Pepito; a l'Enric, el meu marit, i a la meva filla Laia.*
- *A totes les gimnastes que he tingut el goig d'entrenar, perquè sense elles no hauria pogut dedicar-me a aquest esport; i als seus pares, per confiar-me-les.*
- *Al meu gran amic Toni Bové, el nostre fisioterapeuta, pel suport que sempre ha manifestat cuidant totes les gimnastes des dels inicis de l'Escola Esportiva fins als nostres temps.*
- *A tots els regidors i caps de l'Àrea d'Esports, perquè no m'han negat mai un permís per a poder exercir la meva tasca com a entrenadora o jutgessa en els diferents desplaçaments que he fet en diferents competicions durant tots aquests anys.*

Gràcies a tots."

REFERENT ARTÍSTIC: XARO CASTILLO GIMENEZ

"Creo que fue una suerte cuando me encontré las pinturas del abuelo, al que no había conocido, en el fondo de un armario. "Terminé" algunos de sus cuadros inacabados y luego me animé a hacer otros míos.

Era la mediana de cinco hermanos, tendría unos diez años y el tener una actividad no compartida por nadie me proporcionaba entretenimiento, emociones y un espacio propio en el grupo familiar.

Trabajar en arte me ha dado la posibilidad de estar continuamente ante mis propias opiniones. Eliges continuamente, decides cómo y qué quieres hacer y ante cualquier idea, tema o pensamiento que te intrigue, que te interese o te apasione pero te sea inabarcable, el ponerte a trabajar sobre ello te permite acercarte como de lado, intuyendo la idea y creándote, más que un principio intelectual, una experiencia vivida. Es realmente un método de conocimiento.

El material, el color, las metáforas, los movimientos de las performances, las imágenes del video y la fotografía elegidos conforman un mundo que no termina nunca de dibujarse pero que te puede acercar de una manera apasionante a la ciencia, a la filosofía, a la literatura, a la música o a cualquier conducta humana. Y como lenguaje pude ser una gran experiencia o un inmenso consuelo.

Estudiar cinco años en Massana y cinco en Bellas Artes, además de proporcionarme muchos conocimientos útiles, me permitió contactar con gente magnífica con obsesiones y motivaciones variadísimas, pero, en general, muy austeros, nada consumistas e interesados por el mundo. Rasgo que después ha sido una constante tanto en los colectivos de artistas con los que trabajé en Kassel, en Marsella o en Berlín, como los que han formado parte del TPK o los diversos grupos europeos con los que intercambiamos exposiciones.

Enseñar arte me ha permitido ser testigo en primera fila de los descubrimientos, reflexiones y emociones de varios miles de personas. Crear un espacio como el TPK para poder mostrar obra, intercambiar ideas y proyectos, mezclando niveles de conocimiento y materias, me ha afirmado en la importancia política de los espacios democráticos de pensamiento.

Por último, el arte también me ha mostrado otro mundo, distinto, pero íntimamente ligado a esto de lo que vengo hablando: las cotizaciones de la obra, las galerías, los marchantes, los coleccionistas. Pero ahí los protagonistas son otros, al margen muy a menudo, del pensamiento, el progreso o la diversión."

REFERENT LITERARI EDUCATIU: JULIA COSTA CODERCH

"Em dic Julia Costa Coderch i sóc mestra jubilada, humanista i escriptora. La meva relació amb la ciutat de l'Hospitalet ve del fet que pel setembre del 1978, enmig d'una societat en ebullició, en plena transició, vaig arribar a aquesta ciutat per incorporar-me a l'escola EL SAMONTÀ, actualment escola d'idiomes. He treballat des de l'adolescència i vaig estudiar com vaig poder, els vespres, batxillerat i magisteri.

L'Hospitalet va ser el meu primer destí definitiu; el sistema de provisió de places comportava i comporta –sembla estrany que moltes coses no canviïn– una llarga provisionabilitat i inestabilitat fins que no tens un lloc de treball estable en una escola. Molts mestres vam arribar nous, aquell curs, desplaçant els anteriors a causa d'aquest absurd sistema funcional que no sembla generar cap reflexió aprofundida sobre els seus defectes i limitacions.

Els anteriors professors havien lluitat amb les famílies per l'escola. EL SAMONTÀ s'havia construït ràpid i malament, en uns terrenys poc adients, un barranc, i va tenir ben aviat molts problemes. Can Serra era un barri molt

reivindicatiu i polititzat i encara és recordat com a exemple de lluita veïnal.

L'Hospitalet era, per a mi, una ciutat desconeguda. Els primers anys van ser de gran entusiasme educatiu, a la meua escola i en moltes altres. Vam endegar projectes diversos, també hi havia discussions, debats, enfrontaments. El Departament de Dinàmica Educativa de l'Ajuntament va fer una gran tasca. Vam arribar a celebrar Escoles d'Estiu i vull fer referència a la creació d' EL CASALET, del qual encara sóc sòcia. Aquelles reunions en la seva primera seu, una petita casa de pagès modesta, al cor de la ciutat, eren entranyables.

Tot estava per fer i tot era possible. Malauradament no sempre va ser igual i també van venir decepcions, problemes i en la gran bugada del retorn a la democràcia vam perdre alguns llençols. Hauria pogut canviar d'escola i acostar-me més al meu barri, el Poble Sec de Barcelona, però desitjava fer anys al SAMONTÀ i veure créixer els meus alumnes."

REFERENT EMPRESARIAL: ROSA GIRONÉS BEL

"En resposta a la qüestió de com ha estat el meu camí professional fins a arribar a la creació i desenvolupament d'una assessoria especialitzada en el tercer sector, especialment pel que fa a la meua condició de dona, he de dir que crec que hi ha hagut cinc condicionants que han influït en el resultat final i que tot seguit intentaré exposar.

Jo visc a la ciutat de l'Hospitalet i concretament al barri de Bellvitge des de l'any 1967, quan tenia cinc anys. Durant la meua infantesa i joventut, tot veient el rol que jugaven les dones en aquell moment, vaig decidir fermament, igual que moltes dones de la meua generació, que no volia ser com "elles", que jo portaria el timó de la meua vida, que no volia dependre econòmicament d'un marit "que portés els diners a casa", que no volia demanar permís a ningú per fer allò que volgués fer.

D'altra banda, he de dir que en la meva família hi ha molta gent de la que actualment anomenem "emprenedora"; pertanyo a una família on la gent, tant homes com dones, inicia projectes de feina, culturals, personals, sense por. He vist, des de ben petita, que quan algú vol fer una cosa que la motiva, s'hi posa i llestos.

Una de les persones a la qual vaig veure lluitar pel seu projecte va ser ma mare. El seu somni era tenir una merceria. Finalment la va poder obrir, primer al barri de Pubilla Cases i després a Bellvitge; d'aquesta manera podia conciliar vida laboral i familiar. A la merceria tenia dues empleades. Jo observava com la mare duia el negoci; ho feia des d'una perspectiva de dona: acollidora, pràctica i amb un enorme sentit d'empatia vers les treballadores i els clients.

Això m'ha fet viure el treball com un element positiu, com una eina per a guanyar-me la vida, però també com una forma d'aportar quelcom als altres. Veure el treball com una projecció social de mi mateixa.

He de dir també que el fet d'haver format part del món associatiu durant la meva infantesa i la meva joventut, ha estat un element d'influència fonamental. Pertànyer al moviment d'esplai en aquells moments va significar introduir-me en el món dels valors: el valor de la democràcia, el del treball en equip, el de la gratuïtat i també el descobriment i conscienciació de la ciutat de l'Hospitalet com el medi al qual pertanyia i al qual podia contribuir a millorar.

Per tant, quan en un moment de la meva vida i amb vint-i-sis anys, amb una filla i embarassada d'un segon fill em vaig quedar en atur, tots aquests condicionants que us he comentat anteriorment van confluïr, tot intentant donar resposta a la pregunta següent: Com m'ho puc fer per guanyar-me la vida fent el que jo vull i sense haver de dependre d'estructures "patriarcals" o massa formals i, si pot ser, sense moure'm de l'Hospitalet?

Finalment i després de diversos intents, amb una altra companya vam projectar la idea de fer allò que ens agradés i de la manera que ens agradés, tot aprofitant els nostres coneixements i recursos personals i que fos rendible econòmicament.

Com que teníem coneixements i formació en temes comptables i administratius, vam començar a ajudar, en la mesura en què vam poder, persones i empreses que tenien algun projecte empresarial o associatiu. Després vaig anar adquirint la formació que necessitava per donar més contingut al servei i així, de mica a mica, anar teixint el projecte empresarial "d'assessoria per a entitats del tercer sector i de l'economia social"; i ho vaig fer així, tal com havia vist fer a la mare a la seva merceria, compartint, ensenyant i aprenent, treballant, conciliant, escoltant, rient i relacionant experiències diferents. En definitiva, creant complicitats i intentant valorar la feina dels altres i la pròpia."

De tot plegat ha sortit el llibre que teniu a les mans, el qual dins la col·lecció "JOSEFINA GÓMEZ OLIVARES" vol anar enriquint la història de les dones i de l'Hospitalet.

Aquesta realitat ens planteja un nou repte: Podrem fer un nou llibre que es tituli " LES DONES QUE HAN FET I FAN HISTÒRIA A LA NOSTRA CIUTAT?

2012. Vocalia de dones Associació de veïns/veïnes Sant Josep. Seu: carrer Ebre

Orígens del grup.

En moments de canvis com els que es van viure en els anys setanta, en totes les Associacions de Veïns hi havia el grup de dones que es preocupava per la problemàtica general que tenien en aquells temps pel fet de ser dones.

A partir del 2012, la Vocalia de la Dona ha participat ampliant les activitats i fent el possible per recrear l'espai amb altres activitats per donar vida al Grup.

Objectius.

La preocupació del Grup de la Vocalia de l'Associació de Veïns sempre ha estat descobrir les necessitats i les problemàtiques que tenen les dones de l'entorn i fer possible espais de trobada per ajudar-les.

Activitats.

Des de l'inici, els espais d'oci s'han prioritzat, com, per exemple, activitats com la dansa del ventre, ioga, taller de gimnàstica de manteniment, tot i que aquestes últimes activitats s'han deixat de fer a causa de la situació econòmica actual. Les quotes no es podien pagar.

L'únic projecte on les dones han continuat la seva activitat ha estat el que té relació amb la PAH. La seva col·laboració des del Banc dels Aliments (tant en la recollida com en el lliurament i la gestió administrativa) ha servit per continuar el contacte amb les que més ho necessitaven, animant-les a formar-se a nivell laboral i també personal. Pel que fa a la problemàtica del desnonament, s'han fet recollides de signatures i s'ha donat assessorament. L'assessorament sobre el problema dels maltractaments també ha estat present al llarg de la vida del grup. La Paqui Baena ha deixat un bon fonament que ha servit perquè la Vicenta Barba Sánchez i la Rosa González Sánchez continuessin amb il·lusió la feina que s'havia fet en l'Associació des de l'inici.

Interrelació amb altres grups.

S'ha fet el possible per anar-se integrant a les activitats que els altres grups de dones fan, també, d'una manera organitzada, a la ciutat.